

NORDSTRÖM, LUDVIG

Kains land : ting på fria vers : af Ludvig Nordström.

CentraltrFritze

1906

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

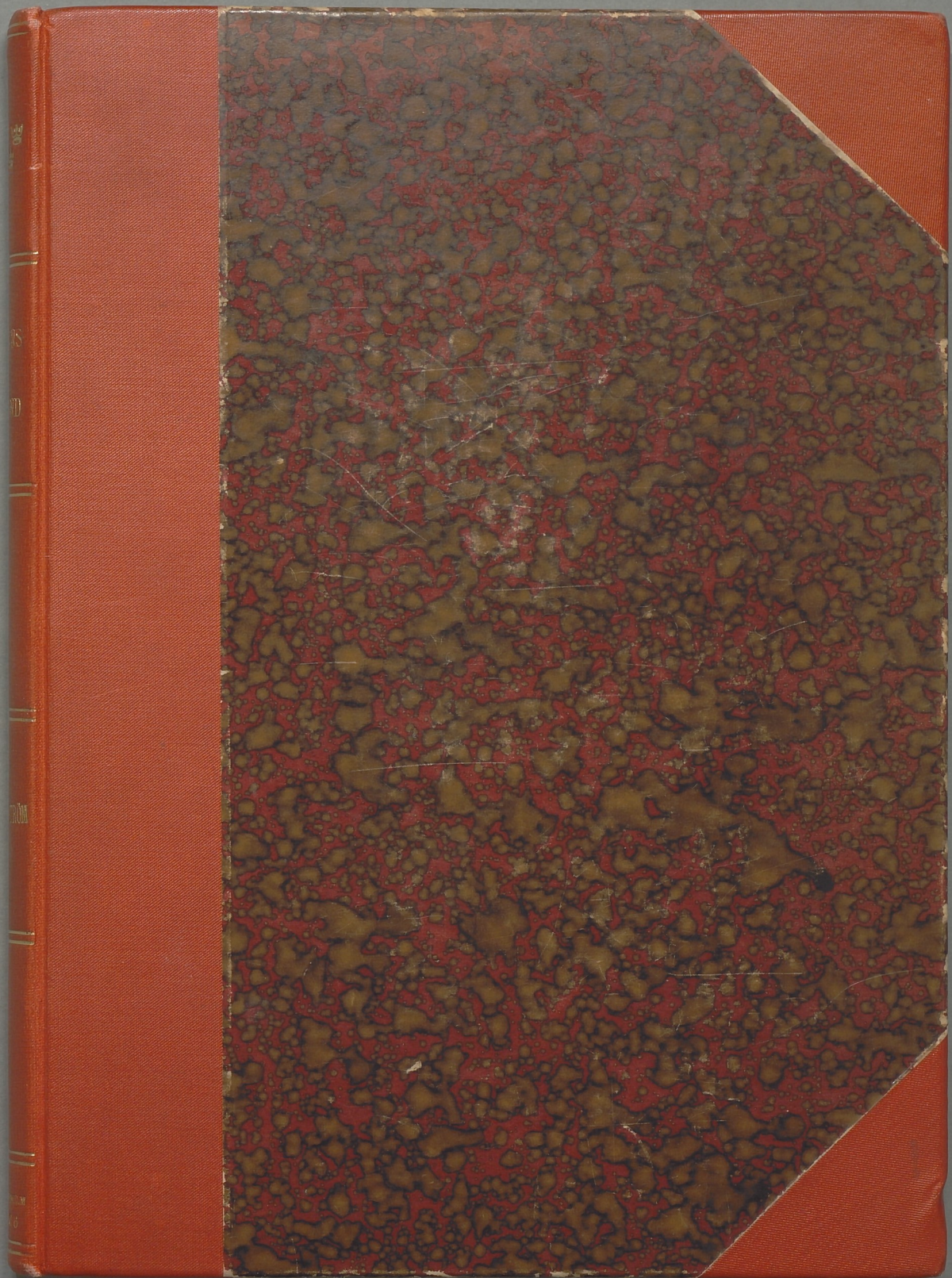
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

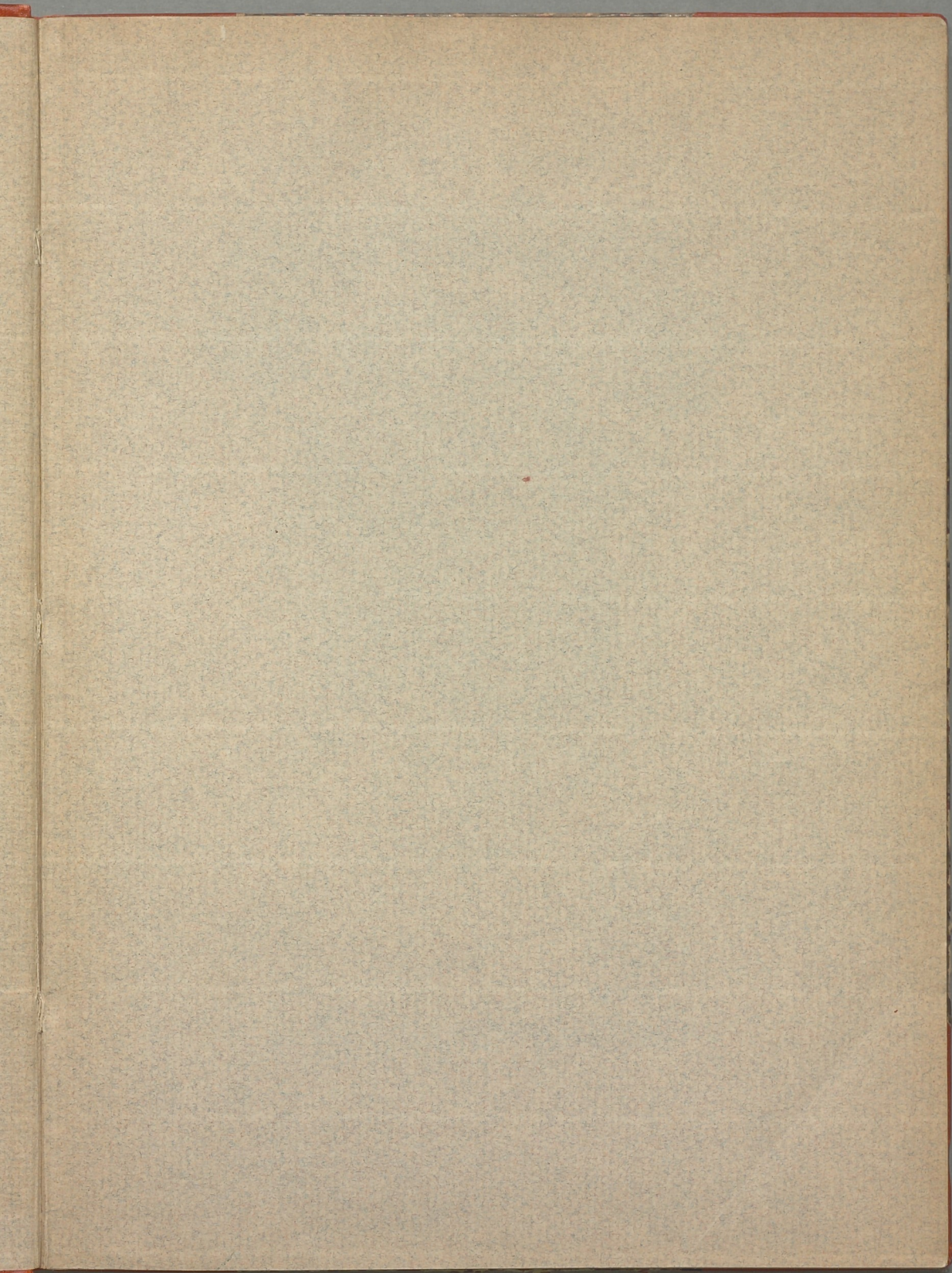
Fler e-böcker

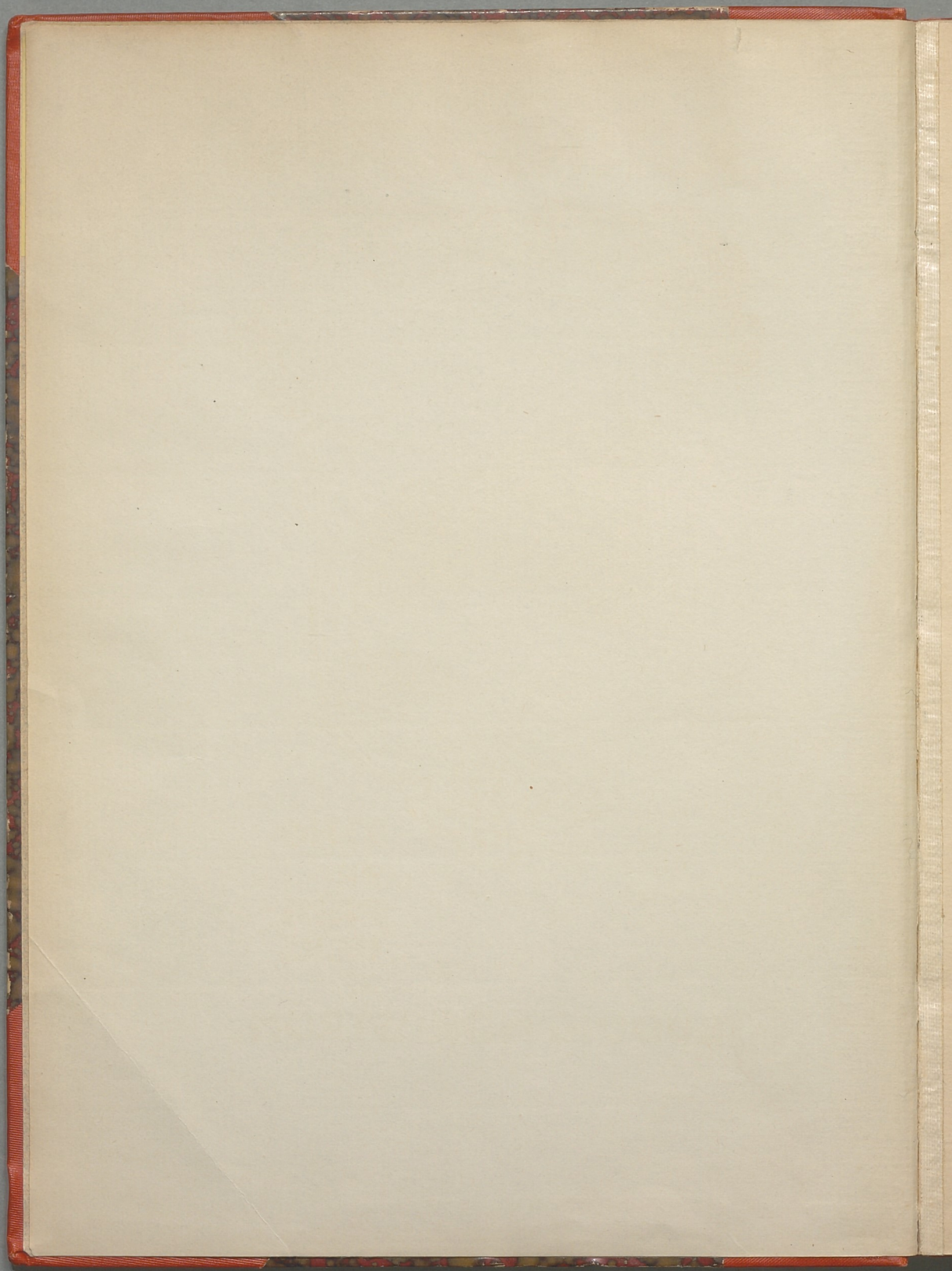
Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kongl. Biblioteket.
STOCKHOLM.

Fitt.
Sw.

Vitt. 2.

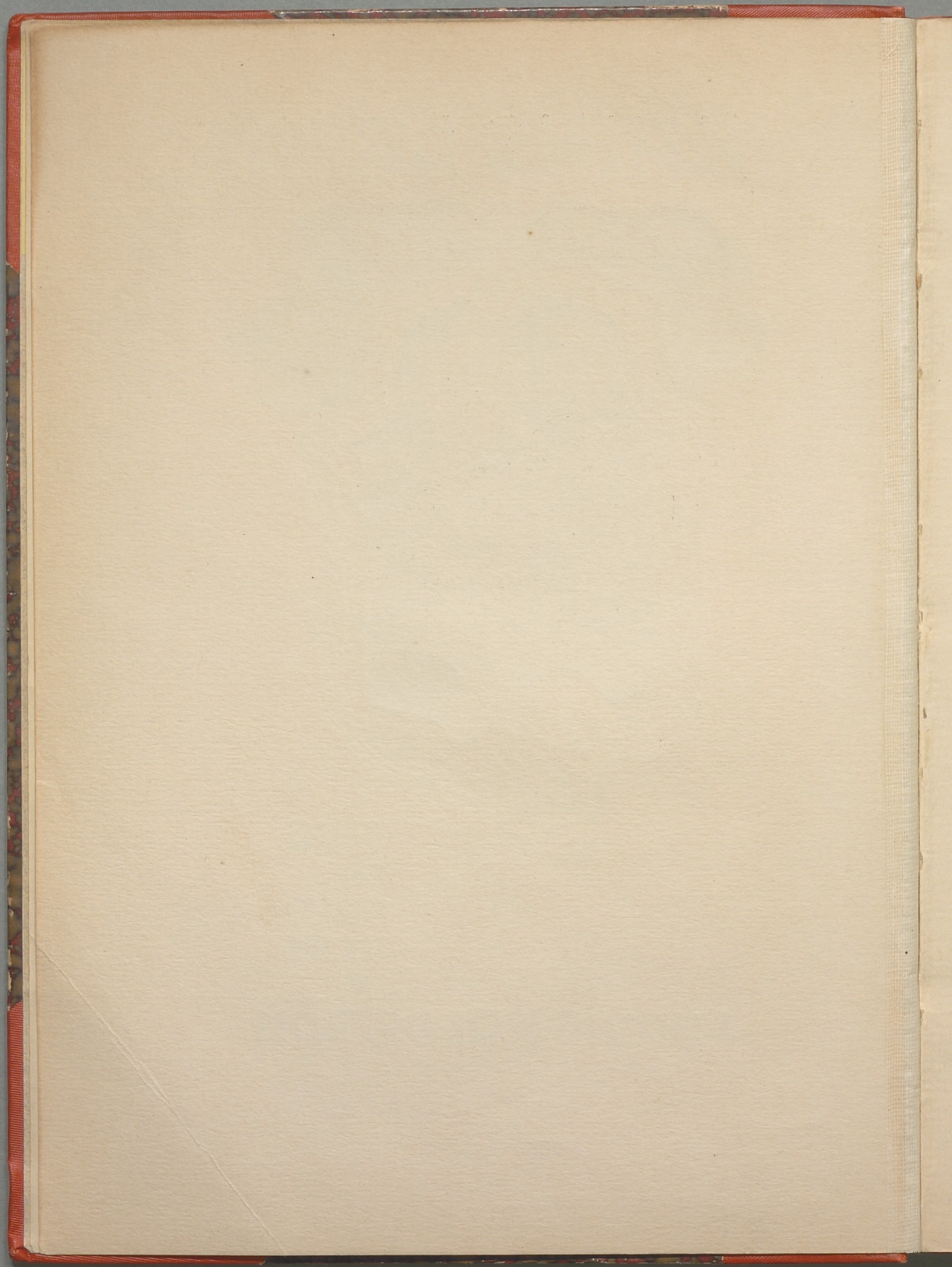
KAINS LAND

TING
PÅ
FRIA
VERS
AF

LUDVIG NORDSTRÖM

STOCKHOLM
C. E. FRITZES K. HOFBOKHANDEL.

KAINS LAND

TING PÅ FRIA VERS

AF

LUDVIG NORDSTRÖM

STOCKHOLM

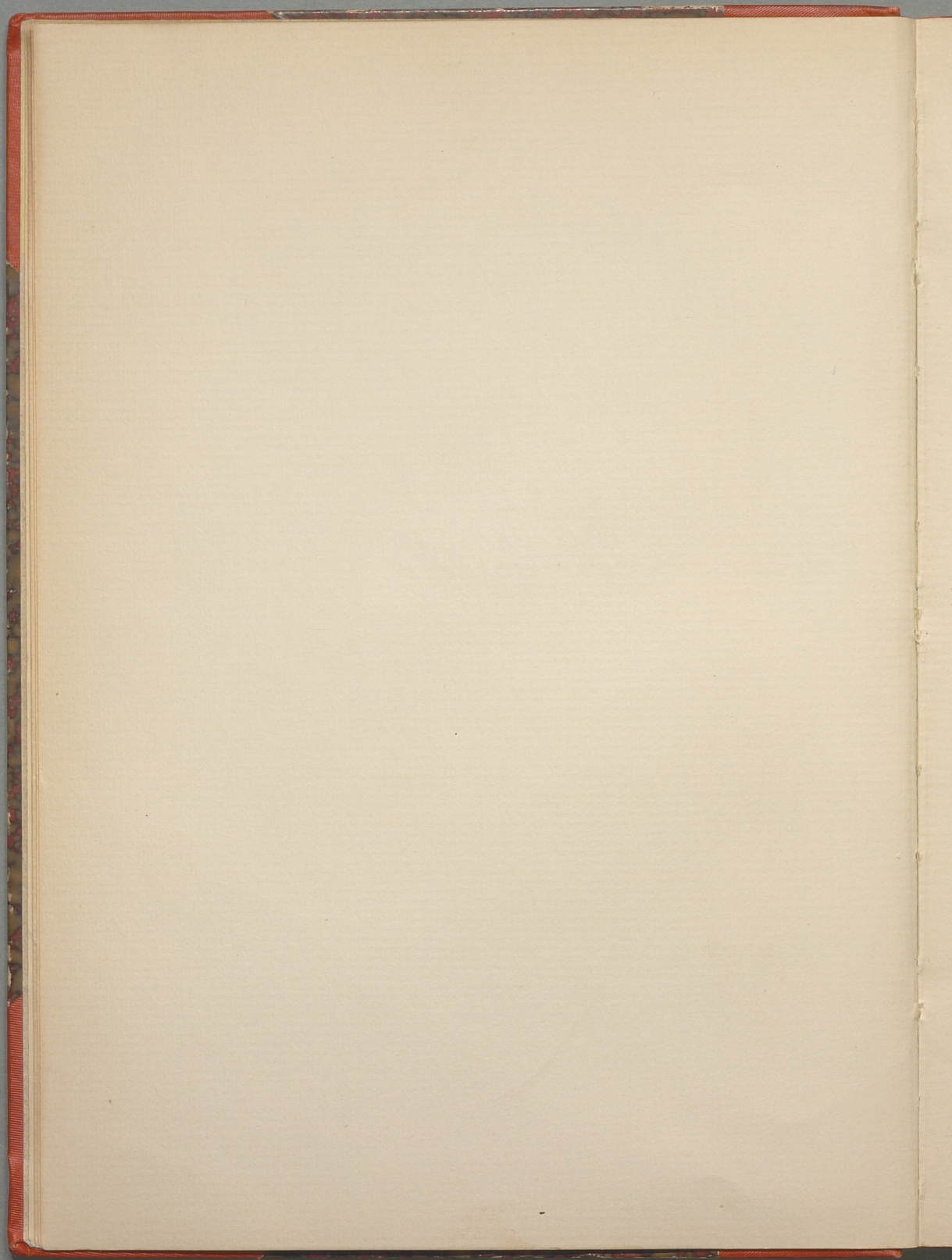
C. E. FRITZES K. HOFBOKHANDEL

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1906.

HEMBYGDEN

Jag har min ångermanländska kust genom en ö delad i två delar med tämligen skilda kynnena. Ön heter Högbonden, bärande namnet förmodligen på grund af sin dominerande höjd, som gör att man ser den långa vägar.

Söder om den är obetydlig skärgård; den som finns består af några stora öar, dragna inom kuststräckans gränslinje. Norr om den är en rikare utvecklad skärgårdsnatur och ett mer norskt landskap med djupare fjordar och högre berg. Ullångerfjärden och Häggviken äro säkert de naturskönaste delarna af hela den norrländska kusten.

Ångermanland utifrån hafvet sedt liknar en samling jättar, stickande hufvudet öfver hvarandras axlar, stelnade i nyfiket spejande ut mot Bottnen. Och från Ångermanland såsom norrlandskustens djärfvast resta landskap glider kusten ner i sluttande ryggar mot norr och söder.

Så snart man kommer upp mot Västerbotten, slätas bergen till en fortlöpande ås, öfver hvilken här och hvar höjer sig en gråblå rygg som en kutig lappkäring öfver lingonplockning i riset. Öar, skär

och ref sticka ut, grunden växa alltjämt i antal, fyrbåkar, prickstänger och bojar uppträda allt oftare, och Holmö gadd utanför Umeå, Rönskärs fyr söder om Piteå, Rökallen utanför Luleå och Malören utanför Haparanda visa stegvis terrängens öfvergång till smala horisontband i väster, skyddade mot hafvet af grundstenar, låga skär och sandbankar, grågula, nakna eller med marskog, arma till att se på.

Den norrbottniska skärgårdsnaturen liknar för resten i någon mån den stockholmska, blott att vattenytorna äro ojämförligt mycket större, öarna lägre, mer spridda, mer sandiga och i afsaknad af den glada grönskan, men kustens ansikte är mildt och smeksamt i blicken, mindre öfvermodigt än stockholmstraktens, mera resigneradt och fundersamt.

Så ha vi det inte hemma i Ångermanland.

Hernön står med svarta stup i vattnet. Hemsö hatt reser sin mörka kägla djärft, stolt, högfärdigt mot den väldiga himlen, och de många sammanpackade bergstopparna ge landskapet ett drag af stridiga individualiteter, som ha svårt att sämjas och som känna sig oroliga och nära till patos, gest mot himmel och haf och fallna för stora och tunga ord.

Kring Storön norr om Hemsön, där Sandels på 1809 utrotade röfvarband, och en bit uppför kusten resa sig bergen sönderklyftade och svarta, med uddar, som i trappafsatser marschera upp från

vattenytan; rönnar växa i brotten, och de röda bärklasarna se ut på långt håll som blodsipper ur berget.

Längre norrut kring Ulföarna är berget rödt och mörkt omväxlande, och höjderna i land ha en hotfull och hårdstent karaktär.

Ännu längre norrut utanför Örnsköldsvik äro de kala och underligt formade skären delvis klädda af löfskog och man kan plötsligt se idyllen springa fram med ljusa lägdor, björk och hägg, när man rundat en kopparröd och förvittrad berggudde.

Det är det blåaste och mest lysande vatten, som Bottenhafvet här kastar mot stränderna, och de hvita vågkammarna äro som tufvor af parnassia och linnea.

Det inre af landet sv . . . mot kusten. Under det Jämtland är en bördig slätt i en ring af berg, som mot Lappland och Norge och Härjedalen växa till fjäll, under det att Västerbotten är en likaledes slät natur och Norrbotten har sina utbredda myrmarker, är Ångermanland ett genomgående bergland, där sjöarna, otaliga i mängd, ligga som i skopor och kringgårdade af lägdor och åkrar i oftast tämligen branta stigningar. Dessa öfvergå i skogsbälten, hvilka, klättrande upp till bergen, breda sig öfver betydande vidder, där timmerkarlarna husera på vintern och skogseldarna på sommarn.

Kring Hernösand, som var hamn- och marknadsplats redan under lybeckarnas tid och som

länge varit hjärtpunkten för norrländskt civilisationsarbete, ha samlats landskapets olika drag med allvaret förhärskande.

Staden själf, stigande amfiteatraliskt mot öster från Hernösunden, var fordom uppfylld af gamla susande träd kring små hvita och röda hus vid slingrande, smala och knaggliga gator. Men numera ha gatorna gjorts bredare, de gamla kåkarna ha efterträds af större stenhus, träden ha huggits ner, men ännu i dag är Hernösand som en stor trädgård, fylldt af blommor och gräsmattor och popplar, björkar, häggar och lönnar.

Från Vårdkasen ser man nedanför sig den gamla staden, kringfluten af vatten; byar med röda gårdar äro kringspredda i de mörka skogarna, rökarna sväfva öfver bergen från Ångermanälvens sågverk, och allt har en allvarlig och kraftfull men ingalunda leende blick. Den glädje, man däruppe får erfara vid solens upp- eller nergång, under vintdar eller sommarnätter, vårkvällar eller höstmornar, lägger sig oftast tungt på hjärtat, och man har svårt att låta den förbli glädje och inte öfvergå i något annat. Men hvad denna natur framför allt skänker blodet är makten att gå i en bred och fast och manlig rytm, och det konstnärliga uttrycket för denna natur kommer säkerligen aldrig att kunna undvika en underton af patos, som stundom skall verka sökt utan att vara det.

När för inte längesen Olof Högberg med »Den stora vreden» i realiteten grundlade en norrländsk litterär konst och gaf oss norrlänningar den förtid, vi länge nog längtat efter, manade han fram den ångermanländska naturen på ett sätt, som bara infödingar kunna rätt uppskatta, och alla de anmärkningar, som söderifrån stigit mot hans verk, äro riktade mot sådant, som har sin förklaring af och rot i denna patetiska och oroliga ångermanländska natur.

Före honom hade Pelle Molin verkat, men splitt-rad och ovarsam och osäker på sig själf och framför allt utan den fasta undergrund, som han kände sig behöfva, men som kom först med »Vreden», för-mådde han inte fylla måtten. Han betecknar den norrländska litteraturens smärtsamma födelse; med Högberg äro våndorna öfver.

Pelle Molin visste ingenting om det stora verk, som var under utarbetande, medan han stred för sitt, svalt och gjorde sig omöjlig. Det blef honom aldrig förunnadt att se »valpen med rosiga tassar»: Det gamla Ångermanland utvuxen. Han kom inte för tidigt, han kom bara för att offras. Han är sannerligen värd all vår kärlek och beundran i den grad hans minne fått.

Dessa båda min hembygds män stå som portal-figurerna till vår litteratur.

Men ännu har ingen sökt att skildra dessa bygder

och deras lif i bunden form. Det blef mig förunnadt att göra första försöket.

Själ af gammal fiskar- och sjömansstam har jag drifvits ut till hamnarna, där jag känner mig bäst hemma, har lefvat fiskarens lif och ger därför vers från hafvet och kusten. Efteråt komma väl andra inifrån landet. Förmodligen gror det nu poeter rundt i Norrlands land.

Jag har med mig en del nya ord och vändningar och har byggt några af dikterna, helt eller delvis, på gamla seder, och det är nästan plikt för mig att ge en förklaring på detta.

Nu är det sedan gammalt vana i de ångermanländska hamnarna, att fisketiden uppdelas i två hufvudperioder: krokrodden och skötrodden. Gränsdag mellan dessa båda perioder är den 25 juli, kallad Jaxmäss efter dagens helgon Jacobus.

Vidare är vana, i de flesta hamnar, att på ett bestämdt klockslag om aftonen ringer det i hamnkapellet klocka, och då ger sig hela »skötrodden» af ifrån hamn, ut på de olika fiskeplatserna längs stränderna. Sedan redskapen satts, bäddar man i båten, äter kvällsvard, pratar en stund och lägger sig sedan att sofva för att vara uppe med solen och hala in fångsten.

När man kommer framemot midten af juni och nätterna ha blifvit ljusa och ljumma, flytta ungdomarna ner på »skullen», d. v. s. sjöbodens vind. Härmed förbindes den uråldriga friarvanan att pojkarna om lördags- och söndagsnätterna komma till flickorna och ligga hos dem. Detta kallar man »att gå på bögden», och pojkarna kallas »bögdpojkar» och den fint broderade natt-tröja, som flickorna dragit på sig, kallas med en komisk ordbildning ligg-i-la-vä-tröja, d. v. s. den tröja som användes, när man ligger i lag med någon.

Det finns ingenting så putslustigt för en ung och kry fiskardräng som att komma sent fram på natten till en sjöbod, knacka på skull-luckan och hviska: — Jänter! Öppna!

Och flickorna öppna ibland, ibland öppna de inte. Då är det att bryta sig in. Och prata och skratta och skämta och äta snask och röka cigaretter m. m.

Men att stanna längre än till soluppgången anses ouppfostradt och obehöfvadt och förekommer sällan.

Det är mycket uråldrigt, som nu drifvits undan från fastlandet genom folkskolans och tidningarnas makt, hvilket fortfarande stannat i hafsbandet, men där också dör det gamla ut mer och mer. Gubbarna och gummorna sakna forna tiders »skrömt» och trolleri och brännvinselände, och för dem synes tiden ond och hård. Mödan har mer och mer öfvergått från att tjäna som underlag för blott en tarflig tillvaro

till att möjliggöra öfverflöd och vällefnad, gamla idyllen vill tyna undan, och en hastigt tilltagande täflan om primat förvandlar hamnarnas lif. I många gamlas ögon, ja! Men ännu äro vi inte gamla och för oss är det inte mer kamp än som är nyttigt, och idyllen sveper fortfarande om det hela. Det visar förmodligen det som följer.

Men i detta följande förekommer en del ord, som väl få ha sett förut.

»Skene» i »Fiskafänget» betyder död. Man säger: han skene; han skende; han är skene; han har skent. Enligt Olof Högberg har ordet samband med »stelna». »Vre» kallas ytterkanten af den fasta landisen, som ligger längs stränderna, när om vårarna drifisskarorna börja röras.

En fiskarbåt (På berget) består af följande hufvuddelar: köl, stam (för- och akterstam), spant = vrång, pl. vränger, bordläggning och innanrede. Det man står och går på kallas »flakan». Bordläggningen från flakans kant kallas »su», men »su» betyder också reling. »Su» förekommer i formen »sud» hos Strindberg. »Sua» som verb betyder kränga.

Skötar finnas i hvar båt till ett antal af 20—23, delade i tre högar, två på flakan och en i akterstammen. Den nedre skoningslinan på skötan kallas »stentärn» (tärn = tel); öfre kallas »flarntärn» och korkstyckena, som hålla garnet uppåt, »flar».

Vid utrodden sitter mannen till årorna och kvinnan på sun och kastar garnet i vattnet. Detta sker

vid solnedgången. Kvinnorna ha oftast färgklara tröjor och hvit hufvudduk. Vattnet är merendels vid denna tid på dagen lugnt och ljust. Båtarnas bottnar äro rödmönjade. Kvinnorna sjunga ofta. Man förstår alltså, att skötläggningen i klara sensommarkvällar längs röda klippstränder, när allt glittrar och solflammar och män ropa, kvinnor sjunga och de hvita måsarna skria och gnägga i luften — är något som man aldrig glömmet, när man pröfvat det.

En mil till hafs ligger grundet.

Det går vid middagstid en fråga genom hamnen:
— Skall någon stena för grundet i kväll?

Vid utrodden lösa sig grundbåtarna ur linjen, sätta full syd och försvinna till sist vid horisonten, medan flottiljen i öfrigt lägger vid hemstränderna.

»Grundfischer» är namnet på gamla säkra grundfarare, och det är en äretitel i hamn.

I Vibyggerå i mellersta Ångermanland utåt hafvet lefde på 1830-talet en präst, som hette Sjöling. Han hade fiskerätt i en hamn i hafsbandet. En dotter hade han som klädde brudar m. m. och hette Anna Kajsa.

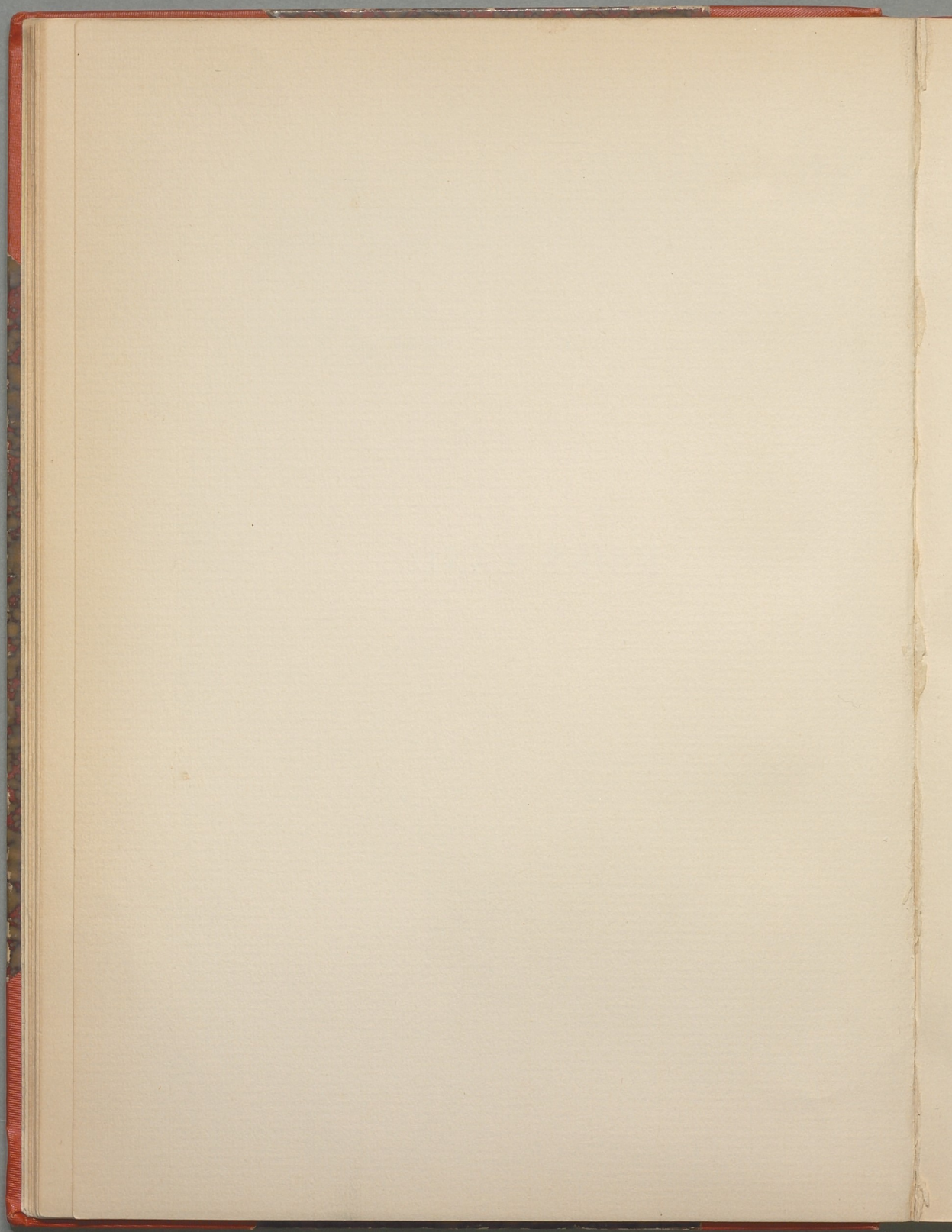
En morgon, när han såg en fiskare tätt intill där han drog tomma nät, lägga in full fångst i sin båt, sade han till dottern:

— Anna Kajsa, barnet mitt! Ser du strömmingen på Jakob Anderssons nät? Den som syndar, han får fisk!

Detta ord har blifvit stäf och lefver ännu kvar i hamnen. Jag har användt det i en af dikterna.

Och därmed är nämndt hvad som bör nämnas, och till det meriga må dikterna reda sig själfva.

KAINS LAND

Kains hjärta var af sorger mättadt,
när han slog den lille Abel, pojken med de
mjuka knäna,
han gick ut i skogarna, där blef hans hjärta lättadt
och hans känslor lena;
himlens väldiga stjärnor dröpo
lindrande salfva uti hans blod,
irrande djuren stilla kröpo
till hans ensamma gård och bod.

Landet bredde sig kring Kain vida,
bergen sågo på den ensammes gång,
om sommardagarna stodo de drömmande blida
och hörde hans tunga sång,
och i vintrarnas isiga nätter
hveno stormar på snöiga slätter,
men bergen skyddade Kains gård,
och han lefde i deras vård.

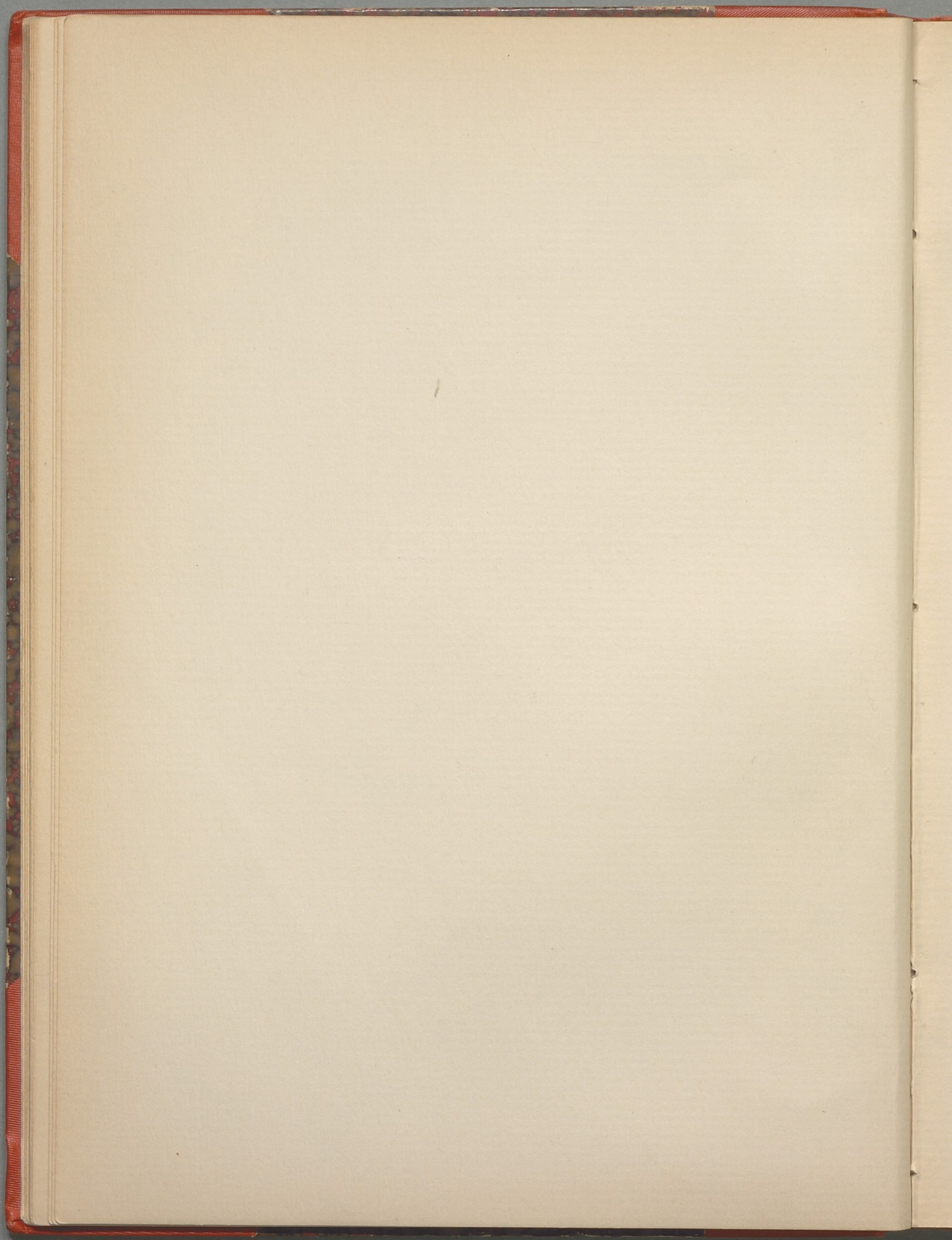
Öde, mörkklagdt, fylldt af älfvars stämma,
skogars brus och hafvets tunga dunder
ligger detta land, där jag är hemma,
här ser folket ännu gamla under,

här går drömmen högt i stjärnors hus,
och från fattig bygd, där norrskenselden lyser,
kommer vemodets sjungande sus,
och i unga åren man ensam fryser.

Och Kains land är detta land, här bygga
de män, som ej ha Abels knän, de mjuka,
men vandra fram med stora, trygga
och fasta steg långt bort från alla sjuka
— när unga årens krämpor botats
och mannaårens sol går opp,
står i vår själ det träd, som hos de gamle rotats,
med gröna blad och blommans ljus i topp.

Vemod är vårt hjärtas klara vatten
men friska vindar krusa det,
genom natten
stora drömmar, gamla minnen öfversusa det;
Kain, enslingen bland bergen
träder fram, när våren tänder bergens rund
i gyllne morgonfärgen,
och prisar stolt det stora, första vårdagsljusets stund.

FRÅN HAFVET

TALATTA!

Jag har öfvervunnit mörkrets makter,
vinterns dagar har jag genomlevvat,
vårens solgång har jag mött vid hafvet,
och min själ är klar.
Det var svåra trakter,
som jag genomsträfvat,
det är mångt och mycket, som blef där begrafvet,
det är många knifhugg, hvilkas ärr jag har.

Sjung i solens blåa lågor
ditt victoria, min unga själ,
mörkrets, grubblets, smärtans frågor
har du trampat stolt ihjäl,
nu af hafvets gamla vågor
skall du lära hafvets spel.

Skogens högvakt omger mig i dagen,
vindens sus är mässan i min kyrka,
solens vida släp på hafvet drar,
jag har öppnat portarna till lifvet — ljuft betagen
känner jag i blodet återfödans styrka,
och min själ sin heligtimma har.

DET FÖRGÅNGNA.

Jag låg på en vattenstänkt hälla,
ensam i vårblåa luften,
på rygg och slöt mina ögon och tänkte,
medan grisslorna jämrade ynkligt
och morgonens dimsken förtunnades sakta i solen
och för sydliga sjön den hägrande isen
som ett drömlands glittrande kuster
drog långsamt förbi:

I hela din barndom du hört, hur det dånat och stönat
på andra sidan den susande skogen och berget,
och alltunder dagars och nätters förbiflykt
du känt det allt tyngre att vandra
de utnötta gator, som förde förbi de utnötta husen,
där utnötta ansikten mötte din blick
och där intet förmådde att läska din själ,
som var törstig.

Då sa man:
I skogarna norrut bland fjällen
kan själen bli frälsad.

Du snörde din ränsel
och gick till skogarna norrut
och bugade artigt för fjällen;
gick ensam i nätter och dar i ödsliga trakter,
i myrar och träsk, där tranorna häfde
plötsligt sitt treklangsskri;
stod högst upp på bergen, såg sjöar inunder
i tiotal väl med speglade holmar
och hörde,
hur skogarnas skyggögda vallarebarn
om kvällarna ropade korna;
och sof invid älfvar, som glänste mer svart
än ditt hår, som är svart som en judes;
och rymde och bröt dig i fjällstugor in,
och såg efter kvinnor, och talte med gubbar,
och hörde det farliga bruset
af storskogars vaggande trån,
och hörde det dundra i backar och krökar
af spökkärrors hjul och såg emot Lappland,
en syn som af blånande öar i haf
— men ditt hjärta slog ojämnt som förr,
och var fullt af elände,
och fann ej sin trefnad i världen,
men grät som ett barn,
och längtade bort och bad dig
att vandra mot söder.

Då for du med båten mot söder,
såg storstadens flammande gator och hus,

och kom till de lärda,
och vandrade ut på en slätt, så stor som en jättes,
en fornnordisk jättemans flathand,
och hade en nyköpt versbok i fickan
och satte dig ner på en kulle
och då var det höstkväll;
då kom det en ursinnig dogg och dref dig från kullen
och in bland de lärda i staden,
och slätten var intet, de lärda skrämde dig,
skratten och vimlet och alla de storslagna orden
blefvo en fara omkring dig
— och hjärtat att vändas och säga:
gå hem till ditt land där i norr;
se, nu är det vinter,
och stjärnorna droppa i rymden,
och skogarna slutas tillsammans som vallar
kring snöiga fält och kring lägdor,
där ljusskenet tindrar i fönstren
och hjällrororna skallra på vägarna,
ofruset ännu ger hafvet sin dånande sång
till det tysta och hvita.

Du lydde.

Men ensam och bortglömd var du nu blifven
och lefde i tunga och tryckande dagar,
och lifvet med alla dess mödor

stod tätt vid din sida
och sade med allvarlig stämma:
min vän, se ut! Dina bröder och systrar
vänta, att du som de andra
skall delta i mödan
och ej bli sittande här ibland böcker
om framfarna tider.
Och du vändades farligt,
och midt i natten ibland for du upp:
nej, hvad var det? En röst, en ropande,
hörde jag orden?
Till sist gick du ut, tog tag och delade mödan
och tänkte:
nu skall jag väl tjäna
med allt hvad jag lärt i min dar
mina stackars bröder och systrar.
Man sade:
Min vän, kom inte med dylikt. Det gäller
att se på sitt eget och tjäna till brödet;
din bror och din syster ha, nog med sitt eget,
och du kan väl göra som de. — Och det är? —
Att tiga och knoga och sofva
och för resten glömma sitt hjärta.

Men då blef ditt hjärta med ens
som uppfyllt af lågor
och sade:
Gå bort! Fly undan till hafvet!

Du hör till den stam, som har lefvat sitt lif
på vågornas värld,
dina förfäder ropa dig åter.

Och du lydde och gick,
och här är du . . .

FISKARFLICKAN.

Det står en sjungande fiskarflicka i en solig sjö-
bosvala,
och sundets vågor trippa, trilla, glittra fram och åter,
och hvita måsar i den blåa luften tala
på eget språk, som sällsamt låter,
och det är sol, ja, det är sommarns dar,
ack ja, min far!

Och denna sjungande fiskarflicka i denna soliga
sjöbosvala
under himlens solglans och måsars gälla skrin
är stigen in uti min själ och hafver bräckt dess dvala
och hafver gjort mig lifvad som af mustigt vin,
och hennes blick är blå, ja, den är blank och klar
och leende som hafvet är, min far!

Och denna sjungande fiskarflicka i denna soliga
sjöbosvala
har hår som halm och mun som vilda rosen,
jag kan förtala:
för mig är hon, som var för judarna det landet
Gosen,
en härlig trakt, där lyckan hemvist har,
min käre far!

Men denna sjungande fiskarflicka i denna soliga
sjöbosvala
är mer ändå: ty hon är hafvet, som jag älskar högt;
när sommarns solar emot natten dala,
är hon den borgen, där de hvila sökt,
ja, hon är hafvet, och som sol jag drar
mot hennes famn, du gamle, käre far!

Hör hit! Hör fiskarflickans sång i solig sjöbosvala!
Hör måsarna, som tala!
Hör vågorna, som gå i kör,
och hafvets vind, som toner strör!
Det är en stund, som aldrig dör:
min hela ungdom glädtigt drar
med sång och solsken fram,
med sång och skämt, med glädtighet, med glädtighet,
min far!

VID VRE.

1.

En ensam står jag
i vårens kväll
på låga skäret långt, långt ut i hafvet,
en ensam man och skådar
med tårad blick på hafvets svarta band,
på isens hvita bälte längsmed kusten,
på rymdens höga hvalf, där solnedgången brinner,
på bergens fästningsvallar inåt landet
samt
på denna kopparbruna, öde häll i hafvet.

Hör, det ringer djupt ur hafvet!
Det är isflak, som af vågor lyftas,
det är blanka skifvor, hvilkas kanter törna,
det är dyningen, som rör dem.
Sakta vaggning märkes,
ljuden stiga
som ur klockspel, som ur bjällror,
som när fordom i min hemstad
skutor kommo hem från långfärd
och de glada sjömän, just när solen glödde
i sitt största sken mot natten,

gingo sjungande på backen
rundtom spelet:
kättingen i klyset rördes
med detsamma ljud, som nu förnimmes
doft ur hafvets djup.

Men i öfrigt stilla.

Ur dessa väldiga bergens vallar
stiger som en doft, en offerrök, ett skimmer
ifrån dar och nätter, som i urgrå tider somnat;
solens sista flamsken,
molnens skickelser af spån med glödda kanter,
blåa skymningen och
hafvets mörker, isens hvithet
och den tunna rymdens andning
— allt har fattat med en rysande betagning
detta heta hjärta,
som en vindrörd blomma likt
känns dallra i mitt bröst.

2.

Jag ser ej lif, jag hör ej lif,
här kan ej lif förnimmas.
Jag själf är stelnad i den stund,
då solen slocknar,

och när i skuggblå rymders hvalf
den första stjärnan stiger
och ser med detta lysande och blida sken
på somnad jord, på somnadt haf i kvällen,
då faller jag på knä i snön och kvider,
med knäppta händer bedjande till gudar,
hvilkas namn jag aldrig känt,
men hvilkas röst min lefnad lång
har hörts som vågslag i mitt hjärta.

Min själ får syner:

Bakom bergens vallar ligger landet vida
med gula fält och gröna skogar, hult och hamrar,
med röda gårdarna, där bönder bo,
med grå och arma torparstugor,
med rykande och hvita städer,
som spegla sig i blanka vatten,
med människor, som gå på vägar,
på stigar, gator, gå i djupa skogen,
gå bland bergen.

I nätterna de sofva under hvita stjärnor,
om dagarna i solens hetta pressas svett af mödan
— och jag förnimmer som en låt af danser,
af fötters tassande inunder fönster,
kyssars ljud och suckars ljud och ord som hviskas

och barnamunnars bön och starka männers stämma
och kvinnors skratt;
min själ är fylld
af mörka landet bakom bergens vallar,
mitt land, det fattiga och rika,
min fars och farfars, mina fäders land.

Och för mitt öga stiga stora stjärnor
otaliga i himlens höjd.

Och bergen resa sig i kvällens mörker,
som jättar stå de där på vakt, tills solen
med eldrödt hår går upp ur hafvet,
och den, hvars själ
kan ensamhetens stämma höra,
han hör, hur hedniska och höga sånger
ur deras gamla strupar fylla nattens stund.

3.

En ensam går jag sakta öfver isen,
och stjärnorna högt öfver mig i natten glimma
stora, granna,
min själ har krupit in och ligger tyst och skådar
som i en källas glas
med andakt och förundran

de bilder, som i glaset visas
af öden, människor och tider,
som längesen ha blifvit sus och syner
i tysta mäns och tysta kvinnors blod.

DANS I VÅRNATTEN.

Ditt namn kan ingen veta, du heter Vårnatts-
blomma,
du dansar varm och gyllengul, och ögonen stå
tomma,
du har din mun på glänt, min vän,
och andas blåa himmelen,
som kring ditt hufvud darrar tunn
och kysser dig på mun.

Och skogen susar mörk och tung i nattens klara
stund, som går
så snabbt som någon lycklig dröm i denna doft af vår,
och hafvets våg i stranden slår,
och spelman stödd mot granen står,
och alla vi, som dansa på kring banans nötta rund,
förnimma i vårt hjärtas rot, att det är glädjens stund.

Min kära Vårnattsblomma
med ögonen så tomma
går fram till mig och slår sin arm
omkring min hals och hviskar:

jag är så styggt, otjänligt varm,
hvad finns som mig förfriskar?
Jag skänker henne vatten då ur närmst belägna brunn,
och till ett tack hon skänker mig sin varma röda mun,
och tonerna i natten gå,
och himlen lyser blå,
och först när solen rinner opp,
blir slut på dansens lopp.

Och just när klotet åker fram
på högsta skärets kam,
stå hon och jag i hemlighet,
vår gömplats ingen vet;
jag böjer mig och säger mjukt:
mitt hjärta är af kärlek sjukt
— men med ett skratt hon stryker
min pannas lugg och säger blott:
när vintersolen ryker,
har kärleken förgått!

MUNTHER.

Vi komma en dag, då solklotet pöser
i rymdens fuktiga rök öfver hafvet,
som ligger så blankt och så glaslugnt, att diset
i dyningens stigningar speglas och röres,
och båten glider så mjukt, som den ginge
i luften,
och dropparna glittra från årornas blad som
knoppande liljekonvaljer, som nejlikors klockor och
spirande grässtrån och daggstänk.

Framme rör jag, och gubben sitter därborta
och pölar med åran så godt som han kan;
han är gammal och grå och har kort nog att lefva
förmodas,
men än kan han hålla en tio års tid
fram i världen.

Och vi ha yxa och såg och ett halft dussin säckar
och båtshake, tjufkrok och annat, som hörer
till ved- och strandtjufvares vanliga rustning.
Ty nu ska vi stjäla, så mycket vi orka och båten,
af böndernas props och af annat, som duger att
brännas,

när stadsfogden eldar sin spis,
som han hyr af min husbonde,
fiskaren Munther, för sommarn.

Och gubben berättar i skägget, där snusfloden stelnat,
om framfarna tider och öden, om somrar och vintrar
härute i hafsbandets ödsliga värld
samt om vådliga färder i isen,
när gråsälen nalkats om våren
och finnarnas båtar på isbroar kommit och fin-
narna gästtat
stundom förlista och tömda på allt
— och högt öfverorden, som bindastill färger och linjer
och bygga mitt hemlands gråsvarta klippkust, där
granarna vaja
som långvuxen laf och susa hjärtgripande sorgset
och inte ett lif kan bli sedt på långliga tider,
högt flamar i sommarns berättelser solen,
men — med gubbens ord — så tätt som en gröt
myllra stjärnorna fram öfver vinterns isiga sagor.

Den gamla rundryggagubben är som ett knyte,
och ögonen djupt i de skymmande groparna
kisa bland hårtestar fram, men skägget
går opp som en mossa på kindernas kullar,
och föga är bart af den opp-plöjda huden.

En saga — ty är det ej saga att höra en enkel historia
långt från den tid, då man inte fanns till och då därför
de ting, som berättas, få sken som af helt andra
stjärnor

än dem, hvilka lysa de ting, som man själf
har förmåga att minnas?

En saga är den: hur en dag för längesen bud kom
från staden,

att inne på sjukhuset låg inför döden en kvinna,
som tjänade fordom hos Munther.

Nu ville hon blott få säga ett ord
och be om en sak utaf honom.

Han spände skidorna, gick öfver ön, öfver isen,
in öfver fjärdarna, rätt öfver skogen och kom så till
staden,

det var emot nyår.

Den sjuka tog mot honom, talade länge, med brin-
nande ögon.

Hvad var det hon ville?

Hon ville berätta, att en gång i tjänsten hon ljugit
för honom,

den lögnen stod klar och tungsam i hjärtat,
och först när hon yppat för honom sitt brott och
fått höra

hans ord om tillgift för brottet, skulle hon afgå
med lugn i sitt hjärta.

Han log — han hade i smällkalla vintern, i mörker,
fått skida mera än tio mil för att tillge ett hjärta,

hvars brott han ej kände;
det kostade honom besvär och dessutom tio riksdaler,
men då var han ung och förmögen — det gjorde
detsamma.

Men när han kom hem, stod moster Sofia i dörren
och sade: jag hörde dig nyss,
du stampade snön där i farstun
och ritade skidorna uppåt mot väggen
— i nätterna bruka de kommande här,
om vintern, på detta sätt, skicka ett förbud —
och gumman tände i spisen och kokade kaffe,
och när, väl en half timmas tid sen hon hört det,
han verkligen kom, var kaffet uppkokt och färdigt.

Så sipprar ur gubbens skägg den ena sagan efter den
andra,
årorna gneka, och båten går stötvis mot målet,
en klippöfverskyggad och afsides vik nör på stranna,
af fiskrarna Gethelvitet kallad.

Och morgonens dimmor lätta, och skärens lång-
sträckta hållor
lysa som gyllene plåtar i solen,
sälar sticka upp hufvut tätt intill båten och dyka för-
skräckta

och likna gamla skomakare; sjöfågeln drager
ilande kurvor
tätt öfver vattnet, som speglar den surrande färden,
och måsarna glida i rymdens blånande eldsken,
och långt ut på hafvet gå ifriga båtar
mot skutor i stiltjen, och rökmolnen släpa på vattnet
— men allting är stilla, och sjöfågeln oro
ger endast en ökad kraft åt den stämning af hvila,
som detta flammande försommarhaf
skänker mitt hjärta att njuta;
och slutligen tysta, försjunkna i tankar
vi ro långsmed stranden,
och solhettan ökar, och svettdroppar lacka,
halfnaken jag rör som i regn utaf lågor,
men Munther har trenne par skjortor
och sälskinnsbjäxor på föttren.

VÅRQVÄLL.

En kväll om våren, när solens nergångsbål
är mera rödt än förr
och hafvet ligger som mörknadt stål,
står jag i hvita stugans dörr.

Flickan på gården stannar och säger:
nu kommer stjärnorna, nu blir det natt . . .
Hvart ord på tungan långsamt väger,
och sist hon slutar med ett skamset skratt.

»Nu kommer stjärnorna, natten skall ta oss.
Fruktar du natten, tror du, han vill ha oss?
Hvarför skrattar du, Vårnattsblomma, och hvarför
lyser din blick så blå?»
— »Lyser mitt öga? Ditt lyser också!»

Vågorna glida långsamt och stilla mot isens kant i
den tillfrusna stranden,
flaken svartna ute på sundet, och stjärnorna framgå
vid himlaranden,
och skymningen smyger om flickans hår.
— »Säg mig, hvarför du inte går!»

»Hvarför står du i dörren och tittar?
Kommer någon i kvällens timma,
då stjärnor allt flera glimma?
Kanske en gångstig i kväll du hittar?»

»Ja, jag hittar i kväll en gångstig — kort och rak
går den fram till målet,
målet är ju en vacker flicka, blicken lyser som
blåa stålet
eller som ljuset från stjärnan där,
håret skimrar som gula branden,
som är kvar öfver västra randen
— och den flickan, och den flickan, Vårnatts-
blomma, är ...?»

Flickan lyfter sin fulla stäfva, himlen lyser som
guld om nacken,
när hon vandrar bort längs backen,
men mitt hjärta behåller ljudet
af de ord, hon hviskat bara:
»man får endast till gryning vara,
inte längre, det är förbjudet ...»

FISKAFÄNGET.

Hafvets vida flack är tomt, och solen drifver
morgonröd, nytvättadt glansig
öfver horisontens rök,
och af morgonbrisens blåa vågor
splittras skenet sönder
i milliontals om hvarandra
glädtigt glittrande små dropp.

Fyra gamla tunga lommar
flögo nyss mot norr,
kanske tio unga svärtor
och en tjugu ejderhonor,
några grisslor, några skrakar
surra på längs vattenytan,
och en bataljon af måsar,
hvilkas hvita toaletter
färgas nästan rosenröda,
slå i luften öfver oss.

Hör, hvad lif af måsen!
Ta all fisk, som flyter skene,
skrik, så hela hamnen hör det,

att i dag är jag den främste,
hela hamnens värsta bjässe
med min fyllda båt!

Se, nu öppnar sig det blanka sundet!
Daggigt röda
lysa bodarna i långsträckt rad,
vid hvar bod en båt med strömming,
i hvar båt en mö som sjunger,
på hvar brygga fiskarpojkar
och vid deras fötter
stugans gamla katt, som tigger
fisk åt sina ungars buk.

Sakta glider jag med båten
genom våglös vattenspegel,
fram längs granbevuxna stranden,
hvilkens stenar ännu fukta
efter nattens dagg;
andra boden äger Munther,
och på Munthers brygga
sitta Mittu och Olagus
samt Jim Pudelkvist.

Båtsmans-Näsens pojkar vifta:
Se på han! Så han ha fische!

Se på karln med sanklastbåten!
Hvilken djädrans fischardräng!
Nu ska Munther le i skägget
och Sofia slå med labben,
nu blir kaffekask och dopp!

Nu för afmätt korta årtag
fot för fot går båten framåt
— gamla moster syns i backen ...

Röken står som andlöst stilla
ur den gamla stugans skorsten,
röda blommorna i fönstret
trängas om hvarandra ifrigt
för att se på fiskafänget,
och i skullens öppna lucka
ser jag skymta andeväsen:
hela raden gamla drängar,
hela raden gamla pigor,
som ha tjänat fordomdags i Munthers gård.

Mittu reser sig med svansen
rätt i vädret,
och Olagus stryker ryggen
välbehagligt
emot hodens vägg,

pudeln Jim med stjälken viftar,
och nu stannar gamla moster
opp i backen,
sätter handen öfver ögat,
vefvar sakta med den andra,
och nu hör jag gummans stämma:
»Nej, hvad si jäg? Ha ji fische, båner?
Hela båten rakt!»

Och nu kommer man från alla bodar
springande i blöta pjäxor
och med vaxduksförkläna om bena,
och ett rop går löst:
»Gubben Munthers båt ha fische!
Åtta tunner fullt i båten,
som den satans drängen,
jänterna och han
ha fått i natt!»

Kajman ropar högt ur skägget:
»Den som syndar, han får fische!
Hvad är meningen med detta?
Dräng och piger, ha ji synde?
Ha ji vuri ut på hafsjön,
ji i lag och inte Munther?
Hör på, Munther, är det sant?»

Öfver hamnen går min ära,
jag är dagens främste,
hela hamnens värsta bjässe
med min fyllda båt,
och en kaffekask vi dricka
nu i solgångstimman
gubben Munther själf och jag.

MIDSOMMARNATTEN.

1.

Till Trysunda hamn två mil norr om vår
har ungdomen farit i natt,
hvar bosvala ensam och gapande står,
och inte hörs dans eller skratt.

Inte hörs dragspel och inte fiol från banan i strand,
knappt prasslar en dyning mot stenar och sand,
det tiger längs kokhusens rad här i hamn,
där jag sitter med flickan i famn.

Jag smeker kinden med solbränd hand
och händer munnen emot mig ett grand,
läpparna röda
som lingon glöda,
tänderna glittra innanför
— att dig kyssa i midsommarnatten
vore som dricka ett läskande vatten,
o flicka, när nästan af törst man dör.

Och Vårnattsblommas blåa öga
släcks och slutes snart,

hennes bröst stå unga, höga,
hennes skinn är bart,
intet ljud förnimmer jag
i den röda natten,
långt på havets vatten
seglar hamnens ungdomslag.

Hvad kan hindra mig att trycka
hennes mjuka kropp mot min,
att vi söka nattens lycka
mun mot mun och kind mot kind?

Jo, att . . .

Att, när jag helt sakta lyfte
lifvets bröstbandsflik,
slog hon mig ett slag, begrep mitt syfte
och sprang med höga skrik.

2.

Vårnattsblomma står vid grinden
under häggens hvita blom,
i grönskan bland blom lyser röda kinden,
bakom står himlen tom.

Solen uppgår om en timma
utur havvets brunn,
redan himmel och bergtoppar glimma
mot solgångens stund.

Redan, Vårnattsblomma . . . snart är dag och ljus,
och alla gamla vakna och vaka
i alla rodnande hus,
innan jag har fått smaka . . .

På knä i sanden:
Vårnattsblomma, skänk den starka handen,
jag vill kyssa den,
du havvets sturska tärna,
slå en örfil till, jag tar den gärna,
jag ger mer igen.

Skratt af henne:
Opp och refva, man i alla väder!
Du kan jaga säl på vårsvag is,
ro i storm, tills handen blir som läder,
men en flickkyss knycka,
slåss med mig och trycka . . .

Jag med ett språng:
Dig vare lof och pris!

Dina läppar muntert skratta,
se, o Vårnattsblomma, solen kommer röd,
sundet ler af solgångselden,
bruna klippor lysa bratta,
öfver bergen, skogarna och dälden
glittrar morgonglöd.

Och med flickan gripen — häftigt:
Du är Vårnattsblomma, hafvets ljusa mö,
salt och frisk din kyss mig tjusar,
solblick blåa ögon strö,
leende ditt anlet krusar,
dina muskler mattas,
dina blickar dö,
af sin segerherre fattas
hafvets ljusa mö.

Och när solen sprutar öfver skogens toppar
och i ett fönster en gubbe ser mot den,
njuta tvenne unga hjärtan lyckans söta droppar
i bästa samförstånd i glada morgonen.

PÅ GRUNDET.

Varen hälsade, alla I döde,
I väldige vikingamän!
Ert blod är det brinnande sken,
som fyller himmelens glasskål
och rinner i vägar och stigar
på hafvets kulliga fält.
Varen hälsade, alla I döde,
I väldige vikingamän!

Här kommer den lifvade flottan
af unga och gamla från hamnen,
där sundet speglar och smeker de röda bodarnas rad,
där kvällssolen ser öfver berget och skymningen
lurar i vrårna

och röken stiger och korna
på sandhvita stränderna råma
och barnen skratta och skrika
och hammerslag ljuda och yxhugg
och gyllene friden lyser
som kvällsbön i stillnad luft.
Här kommer den lifvade flottan
af unga och gamla från hamnen,

vi draga mot aflägsna grundet
därute, där vågorna dåna
och sjunga sitt brusande drapa,
som prisar ert lif och ert dåd,
I aflägsne döde,
I väldige vikingamän.

Och vågorna häfva oss, båtarna stampa,
än pekar stammen mot himlen,
än synas roddarnas hufvun
som fåglar på vågornas stenblåa rand,
och skummet spritter om bogen och glittrar i tusen-
tals färger,
och hvirflarna gnistra omkring oss, och bruset höljer
det hela,

och väldiga vinddrag ila
och åka på mörknande krusning,
och just när vi höjas i luften
och gungande skåda mot kusten,
då fylles vår själ af en glädje,
som lyser i ögonens solar
och tvingar hvar man till att skratta;
de unga vifta och haja,
och gubbarna mysa i skägget,
men främst bland de unga jag ropar:
Varen hälsade, alla I döde,
I väldige vikingamän!
Här kommer den lifvade flottan

af unga och gamla från hamnen,
vi draga mot aflägsna grundet
därute, där vågorna dåna
och sjunga sitt brusande drapa,
som prisar ert lif och ert dåd!

Men natten sänker sig ner öfver hafvet,
och kustens mörkblåa ryggar
i skymningen skönjas knappt.
De äro som väldiga murar
af jättar, som en gång lefvat,
de byggdes med torn och med gluggar
och rundades egendomligt
och stå där och synas begrundade
de kampfyllda tider som gått.

Och molnens tungsamma nattliga gång
i de höstliga rymdernas sal
och vågornas svartblåa, brusande vandring
mot aldrig uppnådda mål
och stjärnornas stilla och hvita sken
och vindens jämrande sus
ge nattens långsamma timmar
en stigande dysterhet.

I väster på bergenas hedniska mur
har stannat en brandröd list,
som speglas i vågornas hällor.

Det är, som hade därborta stått
under dagen en blodig strid,
som borgar brunnit och lif förödts
och kvinnor släpats och barngråt hörts
— men nu är det tystnadt, nu dränkes allt
i vågornas ensamma dån;
och stjärnorna tindra ondsint hvasst,
med hånskratt, syns det mig, stirra de ner,
och när jag ser, hur båtarna häfvas
men alla sofva,
och när jag hör, hur vågorna krossas
mot gungande stäfvar,
och ser den obrutna linjen, som binder
aktern till förn med relingens band,
då syns mig:
att detta är endast en gammal flottilj
af drakskepp, hvars manskap
en gång gick i land
och stridde därborta, där eldskenet dröjer
— nu sofva de, döda,
nu lyser blott rymden
på skeppen, som gungat i hundratals år
härute på hafvet.

Då skallar ett rop genom dånnet:
Hallå! Hallå-å-å!
Se, molnet i syd, som kommer därute!
Känn kylan i luften!

Stormen! Stormen!
Se, stormen som kommer!
Och det börjar att flamma i öster
— se, månen stiger!
Han är som en blåsa af blod.

Alle man, hör opp! Opp och refva och ro!
Se, himlen är full af fioler,
och stråkarna gnissla,
hartset är slut.
Nu kommer den hutlösa rackarn!
Hallå!

Nu blir det i månens brandfackelsken
på det svarta och dånande hafvet
ett lif,
det myllrar i båtarna,
skuggor skönjas,
masterna korsas i månens skifva,
och seglen smälla, och ropen skalla:
Hallå! . . . Far hem! . . . Hallå! . . .

Och i den skummande orkanens dån
vi flyga med bågande master,
och drifhvitt vågorna kring oss skölja,
de springa efter oss,

de vilja taga oss,
de nå oss icke,
och långt bakom oss
i maktlös vrede höja de sin bleka panna
och ropa högt igenom nattens mörker:
Ve!

Vi segla ej, vi flyga öfver vattnet hem mot hamnen;
den klara lågan där i land i mörkret
darrar icke,
ett stort och vaksamt öga är den
kallande och full af trohet,
den visar oss vår väg från alla faror
och drar oss hem till hammens frid och stillhet.

Ja, här är stilla!
Vattnet sorlar knappast,
och bodarna i mörkret ta emot oss,
och våra kvinnor stå på bryggorna
och säga: Käre, var det farligt?
Vi hade ondt, när vi fick höra stormen komma!

Och molnen skingras,
månen glider fram i rymdens isblå hallar
helt hvit och fredlig
och breder silfver öfver nattligt sund.

Men emot hällorna
dånar hafvet,
och molnen jaga,
men knappt en timma
sen flottiljen hemkom,
är hamnen stilla,
och alla sofva,
och endast vågornas stora drapa
med ständigt samma toner emot himlen går.

lyser hennes anlet hvitt i underbara timmar,
som en källa, undangömd för solen och för dagen,
hennes stora ögonpar ur dunklet mot mig glimmar.

Vårnattsblomma! Vårnattsblomma! Se, din själ
drar sakta bort,
dina ögon stelna så, din mun är febevvarm . . .
Hör, hon hviskar mot min barm:
men natten är så kort . . .

Och timmar undanglida,
och månen sjunker sakta ner,
allt blekare blir stjärnors ljus i rymderna de vida,
men flickan vid min sida
med ständigt heta ögon ser
djupt i min själ och binder mig med smekningarnas
trådar,
med ord, som ingen mening ge,
och först, när vi på kudden se
en blodröd strimma, vakna vi,
ty dagen den bebådar,
och intet sakna vi.

Ty vi ha kyssts i månens sken
och möta nu med glada ord den nya dagens gull,
och smygande på viga ben
går jag från flickans skull.

PÅ BERGET.

Nu går skötrodden ut, och båtarna stäfva
mot hafvet, som ligger därute
på andra sidan uddarna
och andas i kvällen
och glimmar i långdragna böljor
och fyller den kyliga septemberkvällens rymd
med ett stilla och vemodigt sorl.

Vid min fot ligga hamnens stugor,
och sundet delas i rutor
af vågor från kvinnornas båtar
på väg till den andra sidan,
där korna råma och vänta
och ett sista blodsken af solen
på rödstrukna fängsen är kvar.

Och röken stiger ur skorstenars rad,
och skymningen dröjer väl inte,
det kyler alltmer,
och det tiger så stort,
och snart skall väl tändas
den skimrande kvällsstjärnans eld.

Jag vänder tuben mot hafvet
där äflas Lönnbåarodden,
där kräla Flasroddens båtar,
och långt emot Kvarngrunnans långsträckta ö
sju båtar glida i kvällen.

Den båt närmast Flasen, där kvinnan är klädd
i ett rosenrödt lif och har hvitt hufvudkläde,
är den afhållna Vårnattsblommas båt,
och kvinnan är Vårnattsblomma själf.
Nu sitter hon på sua och lägger från flakan:
se händernas ifver, det fastnar i flaret,
och stentärn är trasslig,
ibland är hon lugnare,
se, nu går det sansadt,
nu lämnar hon skäret,
nu går båten i himlen
och glider omärkligt på stålgolf,
och himlen har bleknat,
allt mindre blir båten, jag skönjer ej tydligt —

Se månen!
Han stiger!
Ett rodnande äggskal,
som lagts på ett blått fat och syns mot en hvit duk;
och vattnet börjar glimma rödt,
och båtarna bli mindre,
allt mindre och mindre,
och töcken börjar hölja dem,

och rymden blir prickig af skymning som af askstoff,
och natten börjar komma,
och hafvet, det dånar
som alltid emot natten,

och se:

nu tände man en stjärna,
och luften blir allt kallare,
i fönsterna är ljussken,
men hamnen ligger dunkel,
nu dallrar det i luften af växande månljus,
jag ser knappt mera båtarna
därute på hafvet,
som fyller med dån och sorl den mörknande rymden
och låter så nedstämdt,
så nära och så fjärran
och som om det bevarade i djupet af sitt hjärta
den hemskaste, den tyngsta hemlighet,
medan stjärnorna i höga himlen tändas.

OKTOBERGRYNING.

Vördade vintergula måne samt alla små stjärnor
som mattas!
Jag står halft klädd, halft oklädd på gården fram-
för er,
det är kallt, och husen stå döda, ej rök, ej oljud
som stör er
men tyst och högtidligt och skumt, som när stilla
det nattas.

Inne ligger min älskade blek och storögd och stirrar
mot ljuset,
mot dawningens första gråsken, och väntar mig åter;
vågorna prassla i gruset,
bod ligger vid bod, speglad i vattnet som låter,
det aflägsna suset
när mig från hafvet, som kvider höstligt och gråter.

Jag bugar för dagen, för mattade stjärnor och månen,
slår rocken omkring mig, går in och böjer mig
öfver min kära

och hviskar:
det är grått och kyligt, nordosten i luften, och månen
har somnat i väster, och molnen bli skära,
men här är det varmt, och jag vill ligga dig nära.

JAG RYMMER I SNÖSTORM.

Nu har vinterns sol satt eld här i världen,
och flammorna lysa så hemskt genom sky,
de gamla i hamn sitta frusna vid härden,
och stormar i spjäll och i häktfönster gny,
det dundrar mot stenar och hållar,
och stjärnorna flyga hvar natt,
i ödsliga, dödmörka kvällar
syns ljussken i fönsterna matt.

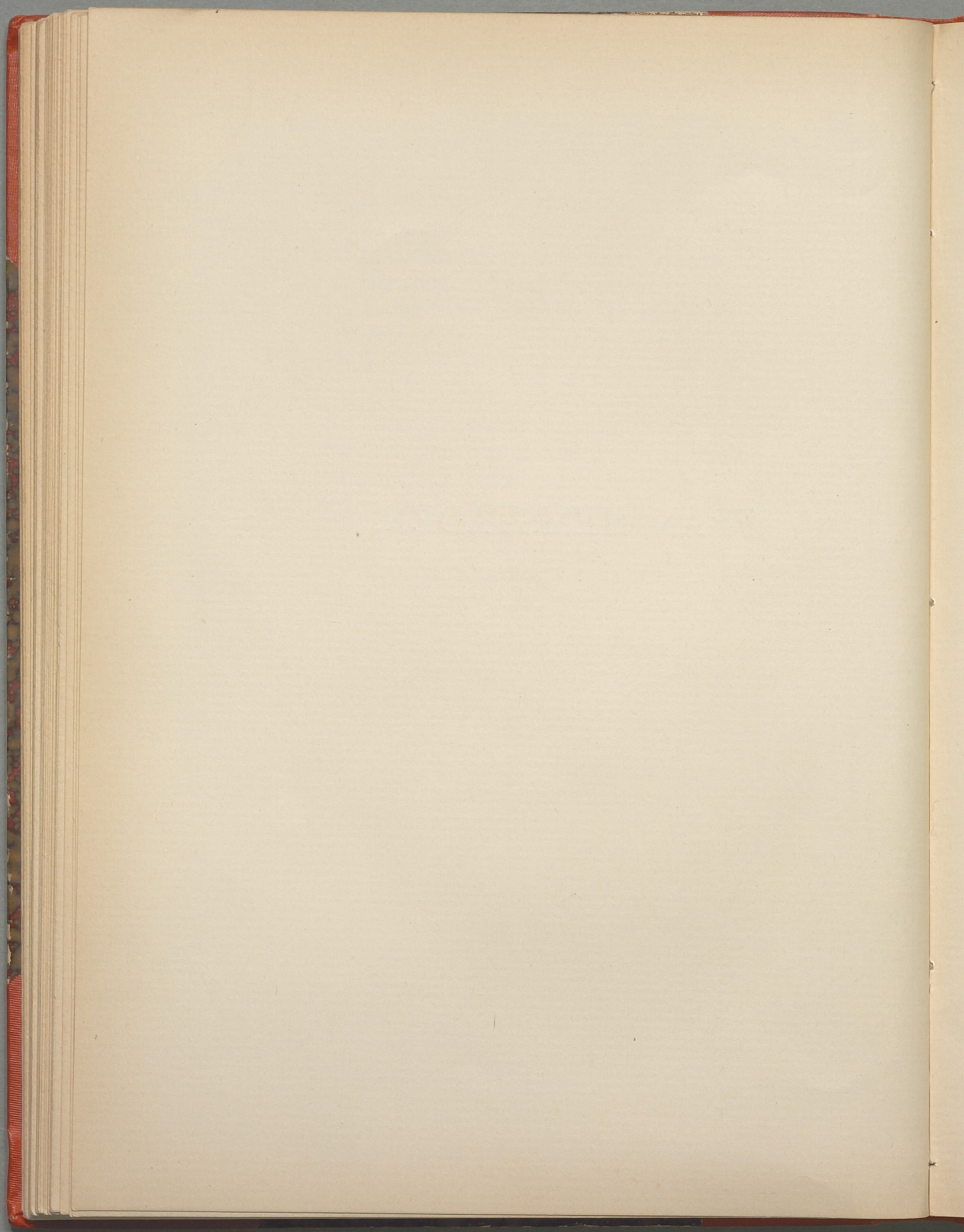
Min hafsflicka ljusa, min blommande vän,
jag släpper din hand, kommer aldrig igen,
jag skall vandra så långt här i världen,
det svider i hjärtat, när gråten jag ser,
jag drog dig, jag vann dig, nu kan jag ej mer,
som^u en luffare börjar jag färden.

Men låt genom årens blåsande dar,
när solsken i världen sig sprider,
ditt minne dig säga, att lycklig du var
en gång i ungsommartider,
min hafsflicka ljusa, min blommande vän,
jag lurade dig, kommer aldrig igen,
mitt sinne är tungt, när du lider.

Guds hårsinta, skrattande söndagsbarn
är jag — mitt öde det blifvit,
ett trasadt, föraktadt och värdelöst skarn
på vågornas rygg har jag drifvit,
— du hafsflicka ljusa, du blommande vän,
var medlet för Herren att gifva mig känn
på den skrift i mitt hjärta han skrifvit.

Nu dundrar det högt genom vinterns dag,
med pannan i handen du bidar vid härden,
vid fönstret i skuggan står ensam jag,
jag önskar farväl, när jag ger mig på färden,
min hafsflicka ljusa, min blommande vän,
jag gråter i lönn — kommer aldrig igen,
jag måste så långt här i världen.

FRÅN HEMSTADEN.

HEMSTADEN.

Låt mig i morgonens stund, medan fåglarna kvittra,
med kedjade ordens stolta, högtidliga offer få
tåga,
som fordom man tågat till tempel,
till heliga ekar och källor och skäggiga präster,
och säga dig enkelt och gladt, hvad jag har att dig
säga.

Jag ser för mitt öga i junimorgonens solsken
Vårdkasens grönskande granskog och toppens blå-
gråa klipphög
samt utkikens torn;
på sommarvillornas tak stå skuggor mot väster —
mot öster
af solskenet taken belysas.
Det blåa, af solbrisen krusade sundet syns smalna
mot söder,
där ute bak uddarna hafvet sig breder,
och luften är hvitaktigt blå i morgonens timma.
Som ett flytande guldorn syns ute på sundet en
fiskmå, s,
nyss flög öfver granarna fram en snabbvingad duf-
flock.

I öfrigt är trakten en stilla och storformad dikt utaf
granskog,
af vördiga berg och af vatten, himmel och solsken.

Men staden!

Den ligger med dammiga, slingrande gator,
med låga små hus bland högre moderna palatser,
träkojor slutna i famn af hvithyllta häggar,
sakta bugande lönnar, dallrande rönnar
och doftande spridda syrener.

Gamla poliser gå parvis, sakta, mot rådstugutrappan,
berusade herrar med pussiga kinder och norrländskt
rundade bukar,
flickor, som dölja ögonens brand under hattarnas
halmtak,

där banden fladdra som festliga vimplar,
och följda af pojkar i konfirmationssvarta kläder,
dammiga skor och blommor på rocken,
såg jag på gatan, när högt från verandan
jag skådade ner på min afhållna hemstad.

Och redden ligger där blank med himlen i blicken,
ett rosenblad, kupigt bärande daggdroppen, syns den
bland höga och mörknande berg, som slutta mot
hafvet,

Om världen därute berätta mig andra.
Jag sitter ibland, när kvällen står på och stjärnorna
tändas,
och minns, att jag längtade fordom
till världsstäders rykande helveteskittlar,
men — hjärtat kan vändas ock här som därute,
och blodet kan sjunga ock här emot morgonens
solsken,
och inte bli famntag af svartögda sminkade djäflar
i London, Paris eller Rom
mer ljufva än de, som min kära mig skänker.

Låt hemma mig stanna, låt dikten få stiga
ur hemstadens, hemtraktens osjungna marker och
vatten;
jag ser genom nätter och dar allt flera gestalter från
fordom,
och som genom skönmåladt glas
ser jag framtidens öden sig tända.

Här blef jag till lif och till arbete född,
här vill jag förblifva,
ty endast när högt öfver Vårdkasens berg
jag Bottnen hör sjunga och tala,
och endast när hemstadens stjärnor jag ser
och dess vatten mig möta med morgonklar blick,
när jag öppnar mitt fönster,
kan lifvet och mödan för mig få sin ärliga glädje.

Så skall du, min stad, en gång ta din son i ditt sköte,
när nöjd utaf dagar och år han slumrat i döden,
och ännu en röst skall natten förvärfva.

Men, medan mitt lif i sol och i skugga förrinner,
dess böljor må glittra och slå mot min hemstads
uråldriga stränder.

men hafvet går högre,
och natten blir uppfylld af tvenne väldiga körer,
och vinden spelar och stjärnorna glittra.

Men få lägga märke till detta,
de flesta snarka i sömnen.
Blott älskande par och cessionsafvärjande köpmän,
en nattpolis
eller en gång hvart tionde lustrum
en okänd poet
kan få höra den sången.

Den älskandes flicka går älskaren nära i fruktan
och hviskar: Hvad är det som jämrar? Min mor,
som fruktar och våndas?
Köpmannen vaknar ur siffrornas värld och lyfter
sitt värkande hufvud:
Hvad är det som dånar? Är det brandkårn?
Brinner mitt lager?
Polisen: Hvad är det som stönar? Har man rånat
en ensam på gatan?
Poeten står stilla och ser genom nattens oändliga
rymder:
Till stjärnorna går ifrån hafvet och skogen
den tvåstämda sången;
i natten får allting en röst — hvad hemskhet att vaka,
att höra det sorgfyllda ljudet,
det väldiga dånet!

Jag hör, hur förängslade hjärtan,
som slagits med fruktan,
hviska och fråga:
Hvad är det?
Hvad skulle det vara,
käraste vänner,
om inte vår väldige sångare:
hafvet!

MAJDAG.

Jag vet, att på Lungöns sydspets glimmar
det hvita fyrornets pelare klart,
och på Hernöns nordspets står berget bart
med sin röda lotsplats, och isen simmar
på fjärden emellan med långsam fart,
och vågorna gå under himlens kupa,
som vårhvit mot hafvets gränsrand syns stupa.

En tidig skuta har ankrat på fjärden,
bland isflakens måshvita fläckar den ligger
med rårna i fyrkant och hvilat från färden,
och pojkflocken hänger i skansdörrn och tigger
som jag själf en gång i de gångna dar,
då en byting jag var
med knifven i bältet och märbspik och märling
och var jungman och äldsta matrosens lärling.

Det är samma dofter af spackling och tjära,
och mönjan rodnar på båtskrofsplåten,
från varfvet klinga ju hammarslagen,
och ångsågens sågklingor gnissla och skära;
i morgon kommer visst stockholmsbåten
— med tvenne kanonskott han staden skall ära

och glida stolt i sin flaggande skrud,
och då är den stora och väntade dagen,
då han hälsar min stad som sin brud.

Och pojkarna komma ur alla gränder,
och herrarna skynda med hatten i nacken,
och damernas vårhattar gunga så smått,
och himlen är delad i långa blå ränder
af strömmande moln, och det doftar af backen,
och allt är så soligt och roligt och godt;
och skepparen bjuder gamla bekanta
på fest i sin granna och luftiga sal,
och äldsten i laget skall hålla ett tal,
och så skall man hurra för dagen och våren,
för skepparn och staden och framfarna åren,
och då är det verkligen vår i min stad,
och hvar mänska blir uppryckt och glad.

Ja, så var det fordom; de gamle säga,
att nu är det inte som fordom i världen,
sen staden blef större och började äga
all usel grannlåt af nya slag,
och många ha burits från slocknade härden
ditupp, där det brusar i björkarnas grenar
så stilla och sorgset i vårens dag,
där de ligga i sömn under stora grå stenar
och den gamla tiden dem alla förenar
i ett håligt skratt öfver gångna behag.

Är det sant, min stad, att du blifvit en annan?
Vårvinden fläktar mig kylig om pannan,
isflaken lysa, och fjärden är blå
— åren ändra oss allä, du gamla,
och lifvet är minnen, som sakta vi samla,
men jag tycker mig här i min barndomsstad gå.

HEMSÖHATTEN.

Från bron, som går öfver hamnen,
kan Hemsöhatten du se,
hela fjärden bjuder dig famnen,
och stillnade vatten le.

Ty en gång hvar höst och en gång hvar vår
blir allting stilla och domnadt,
så sakta från berget i kvällen slår
ett sken utaf tider, som somnat.

Du vet ej den stunden på förhand, min vän,
kanhända aldrig den randas,
— men den som känt den, känner nog den
i den luft, som den dagen andas.

Solen sänker sig, mänskorna vandra,
höstens, vårens kvällsstjärna lyser,
du skiljer dig omärkligt bort från de andra
och känner, att hjärtat ryser.

Du stannar på bron och har hamnens stad
af nybyggda stenhus och båtar som lossa
på höger hand, men till vänster en rad
af röda bodar, bevuxna med mossa.

Men rätt öfver fjärden syns Hemsö strand,
där skogen höjer sig sakta,
och högst står berget: en knuten hand
att trakten mot fiender vakta.

Där flammade fordom i ofredens år
en varnande vårdkaslåga —
se, syns det inte ett brandsken, som går
under himlens grönhvita båga?

Du ser: det är toppen som färgas blå,
likt en vindrufva lyser den vida,
och liksom en gloria synes ju stå
kring dess kala och rundade sida.

Och plötsligt är det, som hördes kör
af en mängd af skriande röster,
och lyssna noga och hör: du hör,
att fiender komma i öster!

En blink: det är borta, en stjärna står
som en gatas lykta midt öfver hatten,
och plötsligt är skymning — hör lifvet går,
se, stjärnorna växa mot natten.

KYRKKLOCKORNA.

På kullen, där popplarna susa och klaga för vinden,
högt öfver taken på långvägar synlig
reser sig domkyrkans svarta kupol.

Nu ringa de samman,
de väldiga klockorna
— molnen dra långsamt, och
vinddragen mildras,
solskenet bleknar, och
fåglarna gömma sig,
liksom en kyla blir bredd öfver gatorna,
husen stå tankfulla, mänskorna flykta,
och öde och still ligger trakten, där
klockorna klämta så vida.

De gamla, de bortglömda:
gummorna, gubbarna
— gummor i gamla kapotthattar eller i
rödgröna, nötta schaletter,
gubbar med skäggkrans och
klädda i smala och ruggiga,
höga och ranka cylindrar
stå fram för min syn.

De döda nalkas i flockar.

Barn, som jag lekte i sanden med fordom,
och afdöda syskon
synas för minnet leende skugglikt
i vårdagars blöta och flyktiga sol.

Dofter af nyvaknad mylla, af gräs och af örter,
tjära och spackling och mögliga segel
nå mig,
när klockorna sjunga i tornet.

Syner sig resa
af glittrande fjärden,
soleld i fönster,
knoppande björkar,
måsar, som glida i morgonens ro,
och segel på vattnet.

Det krymper i halsen, och
gråten vill komma.

Klockorna! Klockorna!

Långt från de spädaste åren
minns jag, att klockorna
skrämdde mig, stelnade blodet
och drefvo till tårar.

Söndagars ve, när ur mörkret om vintern
klockklangen klagade fjärran och nära,

rädslan för döden,
längtan i ynglingaåren till
rosor och dukade festbord
och gnistrande viner och kvinnor
och skratt och uppsluppen glädje
— allt det, som brann utaf synd,
utaf hednisk och vanvettig yra,
allt, som var törst efter lycka och lifssmak,
allt, som ej kyrkans flammande fönster
i mörkret
och klockornas psalmsånger kände,
gafs mig af klockornas klang
genom vinterns förskräckliga aftnar.

Nu ligger natt öfver världen,
stjärnorna blossa hvita,
skogar och berg bida mörka,
öde gatorna sofva
— vaken, irrande ensam i natten
förnimmer jag klockorna dåna och brusa
högt, osynligt ur tigande rymd.

Född i en stad, där klockorna ringa beständigt,
finner jag himlen ett tornhvalf,
och genom dagar och nätter
högt öfver tankar och drömmar och syner
hör jag från spädaste åren
de hemska,
klagande klockornas sång.

SORGEDAGEN.

Den dag, då flaggorna smattrade lustigt rundtstaden,
men på halfstång hissade,
och dammet i molnstoder rök längs stadspromenaden
och alla gissade,
att något var skedt
af ovanligt slag,
var den gladaste dag,
som jag sett.

Det var som ett jubel, ett skämt
i flaggornas smällande sång,
och de fuktiga väggarna lyste,
som en stormklockas lifvande klämt
var dånet i parkernas trån hela dagen lång,
och det syntes, som hyste
den väldiga himlens kupol
en munterhet oanadt stor i sitt alltomspännande bål.

Men mänskorna gingo i vinden
bleka och gråa om kinden,
och ögonen stirrade rätt fram, tunga,
och munnarna logo ej stort
— därnere på kajen stodo de unga
i tigande klunga
och sågo, hvad stormen gjort.

En lotsbåt låg där i länningen dragen,
länsad från vatten men märkt af de rasande vågorna,
den var som ett dystert ord i den glädtiga dagen,
som en svart fläck bland solhoppalågorna
— pojkarna stirrade
krupna tillsamman,
blickarna irrade,
slut var all gamman:
därute på fjärden vid Strömskatans fyr,
där stormen yr,
i nattens mörker var båten ute, som plikten befallt,
och gick under med man och allt.

PÅ FAMILJEGRAFVEN.

Fäder! Döda män och kvinnor! Gångna tiders folk!
Festens skratt och glasklang,
unga kvinnors tänders glans
och röda läppars lusta
dref mig till ert bo.

Lyft er, mina händer, mot den stilla rymden,
skåda, mina ögon, mellan hvita björkar
bergen, lägdorna och vattnen,
hör den lätta andningen, som smyger
genom världens sal.

Jag vill lefva!

Jag vill känna mödan pressa mina armars kraft,
svett skall strömma af min panna,
blodet sjunga i mitt öra,
hjärtat bulsa,
som om världens hjärta vore mitt.

Och när morgonsolen breder
som ett haf af lågor emot jordens strand,
skall jag lysas af dess skimmer,
stå mot fönstret stödd och möta
första glada klingandet af dagens lif.

Och när nattens första stjärna plötsligt
låter skynket falla kring sin nakenhet, då
skall jag trött af dagens möda,
stolt af verket, som jag mäktat,
hoppfull emot nästa dagen,
längtande till stjärnlyst hvila,
prisa nakna ljuset, säga sakta:

Tack, du tändes, att mitt öga gläda,
du är den, hvars första tanke gäller
mig och allt mitt väl,
än, fast åren snabba flugit,
är jag barn, du änglaögat,
och med dig som skyddsljus går jag
lugn och nöjd till nattens ro.

Jag vill älska!

En skall vara den, som kan min panna stryka,
kan min trötthet jaga bort och kan mitt öga tända,
klar som dagens himmel hennes blick skall lysa,
fast och tryggt som vågens grepp om klippan
hennes hand min hand i sin skall sluta,
och med samfälld syn mot framtids dunkla öden
ska vi bida sträfvande
den stund, de nalkas oss.

Jag vill kämpa!

Hvarför fick min själ sin styrka,
hvarför armen kraft och hvarför blodet lust att sjunga,
om ej kämpalekar skulle framgå ur mitt lif?

Jag är man i toppen på all världens skuta,
utkik öfver hafven, där
vår färd går sträfsamt fram,
högt min stämma ljudar,
däckets manskap hånar,
mastkorgsfolket skrattar,
halfdäcksmännen skria
— men i solblå luften
svängande min mössa ropar jag, Columbus lik:
land förut, nya land!

Fäder! Döda män och kvinnor! Gångna tiders folk!

Ni ha blifvit jord och örter;
vinden, som i träden går, är
andan ur ert bröst,
nu i juninattens timma
hörs er hviskning till min själ
ur marken rundtomkring.

Se, de späda blommors flock,
se, de höga björkar!
Blommor nicka, björkar skåda
allvarsamt på mig,

marken sjunger för min fot,
luften smeker svalt min panna,
världens hjärta, det är mitt!
Allt det gångna, dödt och dock i lif omkring mig
sjunger i mitt blod.

Fäder! Döda män och kvinnor! Gångna tiders folk!

Må dagarna, må nätterna
som färgrik blom mig hölja,
må lifvet blommors vällukt bli,
må sol och stjärnor lysa mig,
må sång och drömmar gästa;
med fasta steg vill jag gå fram
min lefnads långa stig
och lära främst att bära tryggt
allt ondt och godt, som skänkes mig,
och må en gång en vårens dag, när molnen jaga snabbt,
min kropp i jorden sänkas ner
af mina söners flock,
och mina döttrar blommor strö,
men djupt ur jordens varma bo
min käras famn mig nå,
och mina fäder möta mig, otaliga i mängd,
och lifvets susning fylla än
mitt döda hjärtas hvalf,
och någon gång i fjärran tid
en yngling på min grafplats stå,

och som i natt min röst
må hans då fylla nattens stund
med sångarord och pris,
med tacksamt hjärtas lof —

Fäder! Döda män och kvinnor! Gångna tiders folk!

Den yngste af er stam i natten hälsat er
och skyndar nu till fest och glam
och följd utaf er röst,
ur markerna, ur träd och bäck,
ur gräset hör jag er,
ni döda, ni glömda,
mitt hjärtas längtansfolk.

HÖSTSEGLATS.

I dag på morgonen for jag från stan
i en sjungande bris,
och seglat har jag gudslånga dan
på olika vis,
middag åt jag i Prästhushamn,
när fiskrarna foro från strand,
när jag lättade ankar, de kommo i land
till natten och kärestans famn.

Rundt i mitt afhållna Ångermanland
nu doftar hvar höstlig äng,
och stjärnorna utströs som silfversand
öfver hvar sofvandes säng,
men jag går ut på det mörknande haf,
när mänskorna somna i ro,
ty det är min lust och mitt hjärtas kraf
och där är min glädtighets bo.

Jag sitter till rors, när månen fälls ner
som en rofdjurstand,
dess krumma och hvässade spets jag ser
sig rikta mot mig och mitt land.

Selene, du isiga kvinna, som vet
all kärlek, som världen bragt,
jag sliter ur hjärtat min hemlighet
att välsignas i natt af din makt.

En slängkyss till landet, som ligger där
så naket i snöande ljus
— välsigna den bygd, som min hembygd är,
och mitt hus och min älskades hus,
och säg, o gudinna, åt den, som far
helt ensam i höstnattens stund,
hvad min älskade gör, om dess tanke drar
till seglarn bland prickar och grund.

Och sänd genom skymmande nattgardin
med en stråle en kyss ifrån mig,
och låt henne drömma om nattbrisens hvin
på min gungande seglarestig,
och nu, om dess blod är af kärlek rördt,
så låt mig ett tecken få se,
att jag vet och förstår, att min bön du hört
och mitt hjärta en glädje vill ge.

Jag lyfter min mössa, jag bugar förnöjd,
där jag seglar med hast:
en stjärna i blåhvita himlens höjd

från sin stjälk och sitt fäste brast!
Jag ser, att Selene är stor i makt,
att min älskades sinne är ömt,
ty gudinnan välsignar min hembygds trakt,
och min kära om mig har drömt.

OKTOBER.

Tunga stormar dåna,
molnen halas fram i långa tåg,
fjärdarna emellan svarta bergen
under stilla, fasanshvita stjärnors glitter
ligga rytande och pressade
af vindarna och vågorna
från stormigt Bottenhaf.

Skogen dånar,
hvarje vindflög, som i staden svänger,
för sitt oljud: gnisslar, gnäller, skriar,
gamla skyltar jämra sig på rostupprätta hakar,
hvita lågorna i gatans lyktor
flämta till och slockna nästan,
och det ryker genom staden i de öde nätter
sand och löf och tidig snö.

Hela nätterna förnimmes
telefonnäts brus i takens galgar,
men från hafvet höras långa, råmande signaler
ifrån ångare, som önska lots till hjälp.

Gå på kajen!
Vågor spola — se i natten:
liksom hvita anleten du skådar,
som ur mörkret resa sig och nalkas kajen,
jämrande och skriande,
kämpande om platsen,
glidande med snabba rörelser mot dig.

Och på reddan glimma skeppens lyktor,
kanske mäktar du mot moln- och stjärnbesprängda
rymden

skönja mast och tackel
på den närmstas skrof
— men längs kajen ligga tysta ångare och vänta,
att den mörka nattens storm
en gång till sist tar slut.

Skepparna ha samlats mangrant på hotellet;
paddbred skånska, sjömansengelska, gaminspråk
blandas samman,
och med grofva skratt och eder
i orkesterns buller
svepta in i rök och fylla
fira dessa väderbitna sjömän fest
i skydd för stormens makt.

Men kanhända hörs en kväll ur mörkret
öfver vågors brus och dunder
hemskt ett fjärran:
Hjälp . .!!

Ute ligger då i vattnet kämpande med döden
någon förolyckad
— stundom
räddas han, men oftast går hans rop förloradt,
och i nattens mörker släcks en mänskas lif.

JULMORGON.

Klockan är sju, hör klockans slag
lugnt genom våningen falla!
I dag är julens högtidsdag,
i ottan äro de alla,
endast jag
ej lät mig af gudstjänsten kalla.

Se, den vikande julens natt
till bergens blåmörka riken flykta!
Afglömd, nerbrunnen, vårdslöst satt
hänger i rymden månens horngula lykta,
men i gryningens eld
är morgonstjärnan den silfverklocka,
hvars toner den blonda Aurora locka,
i rymdens oändliga tornhvalf ställd.

Isig och genomskinligt fager
glider nu i morgonens tidiga stund
julens brinnande gryningsdager
sakta och grant kring lägdornas rund,
bergen somnat och ligga på sida

och vakta de rodnande snöiga fält,
de rosiga molnen glida
försiktigt upp under högspändt tält.

Hvilken storhet, o morgon, höljer
denna trakt i julens ensamma gryningsväkt,
stilla juldagens soleld sköljer
som rosigt vatten min stad ur sin slummer väckt,
rökarna stiga ur skorstensraden,
för min fot ligger hela staden,
med hvars stilla, ensamma drömmar hela min själ
är i släkt.

VINTERNATT.

Stor och lysande på denna
utaf svarta berg i vinternatten
innestängda trakt
med dess hvita, tysta och i nattsömn sänkta
stad i midten
mellan tvenne fjärdars is
och med Vårdkasbergets höga topp
och skogens ås mot hafvet,
som i vemod sjunger,
stor, ja, stor står vintermånens eld.

De frusna träden likna knippen af stålspjut,
gatorna hvita kanaler
emellan de sofvande husens
utspridda arkipelag,
och kyrkan är som en skuta, som strandat
och öfversnöats och frusit och blifvit en ishög,
och allting är stilla, orörligt, dödt . . .

Då — se!

Ett eldsken stiger därborta,
bolmande rök går upp mot

ädelblå rymden,
och stjärnornas ögon bli rinnande, röda,
och månskifvan krymper.

En nattpolis, på tvenne käppar stödd,
i lappskor, skäggb vuxen som en Darwin,
linkar ur en portgång,
ropar:
Elden är lös! Elden är lös! Elden! Elden!

Alarmerna gå, signalerna löpa —
Hör!
Bing, bing — bing, bing —
Dång!

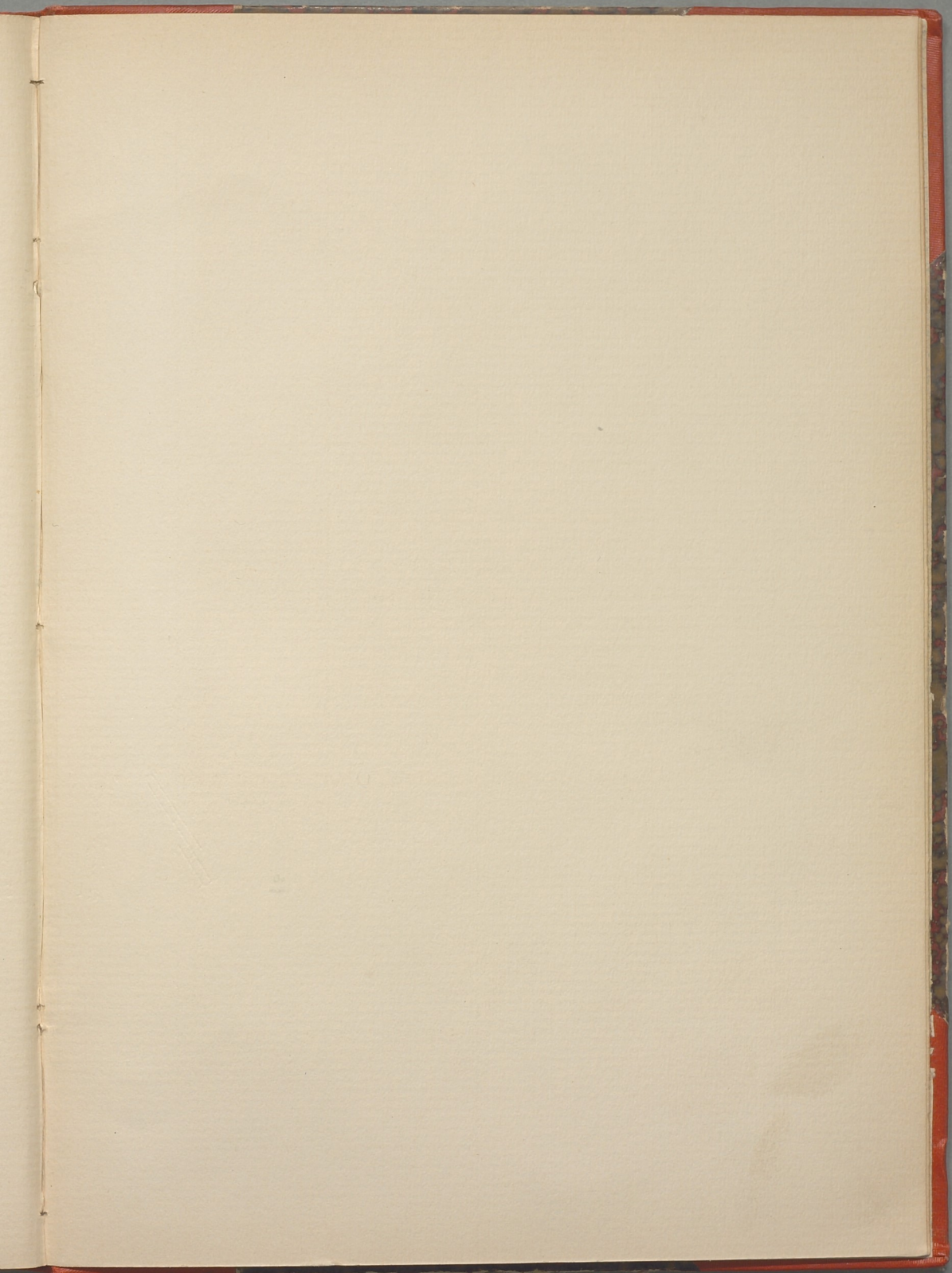
Rådstuklockan, storskolsklockan, kyrkans ljudupp-
fyllda
storklämtsklockor väcka staden,
fönster tändas, människor löpa,
pojken
med den gamla trumman
trummar:
tram tara — tram tara — tram tara — tara!

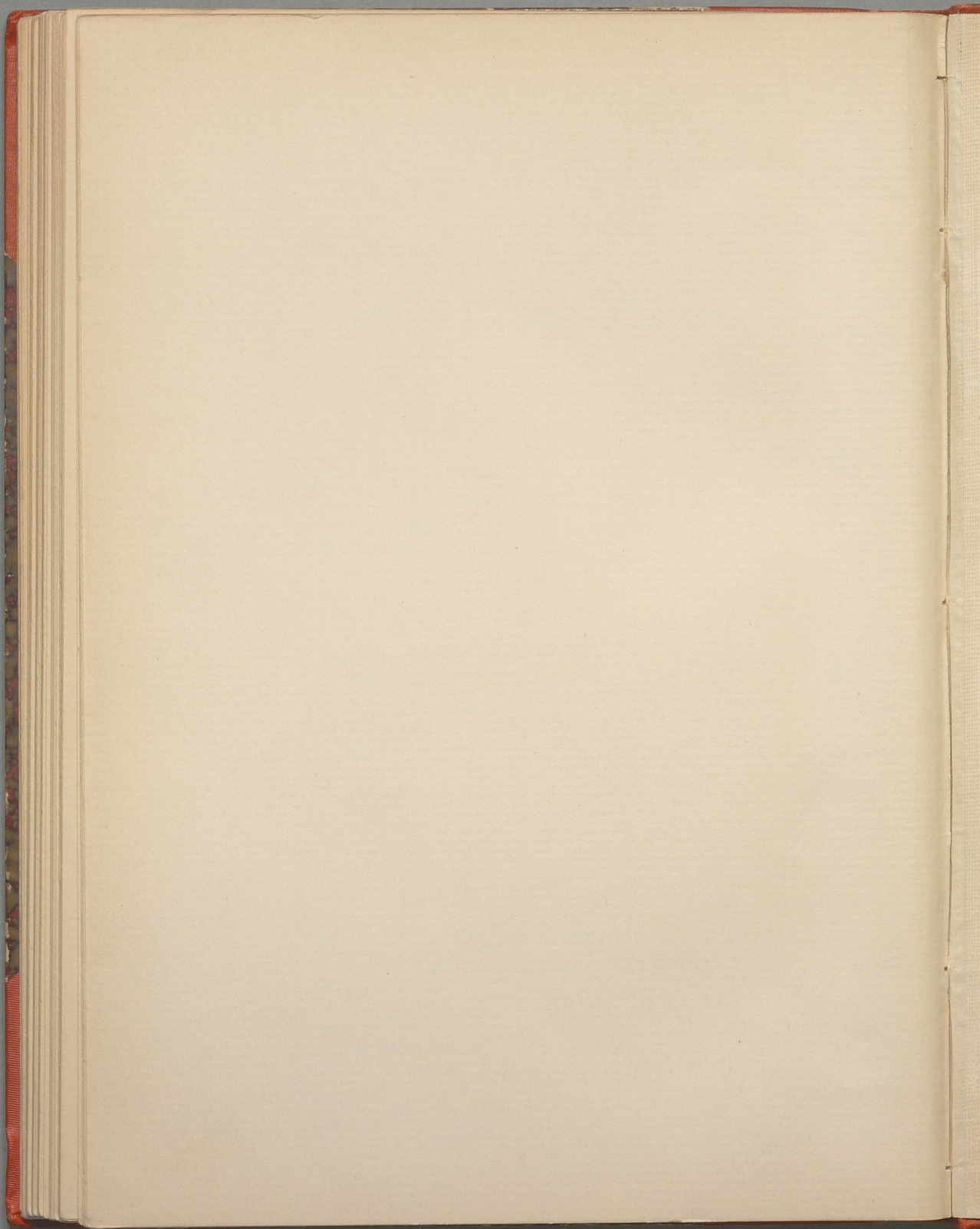
Se, så det brinner!

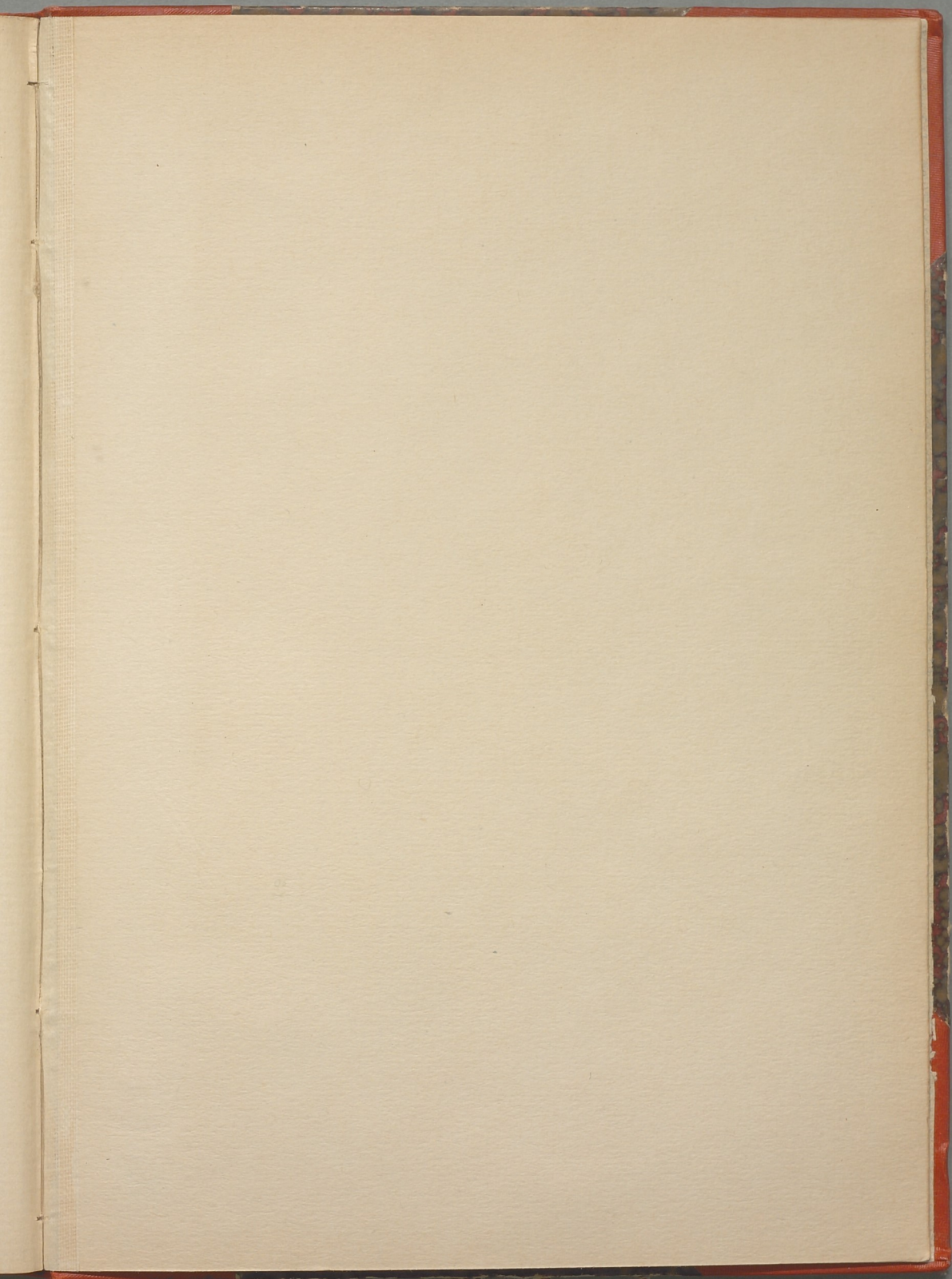
Och hästar med tunnsläddar komma i sken,
och rådmän och köpmän,
lärare, präster och busar
och ungdom, kvinnor och småbarn
tumla i bleka och trettigradskyliga natten
ur husen.

Det smattrar och knastrar,
och gnistorna flyga,
och fåget af blodröda sprutor
på snöhvita gatorna drager,
och ångsprutan flåsar,
och klockorna klämta
— den instängda staden vid hafvet
i vinterns isiga månskensnatt
är vorden en myrstack,
som väckts ur sin dvala
och myllrar . . .

O, längesen bortgångna stund! Jag ser dig med
leende ännu!

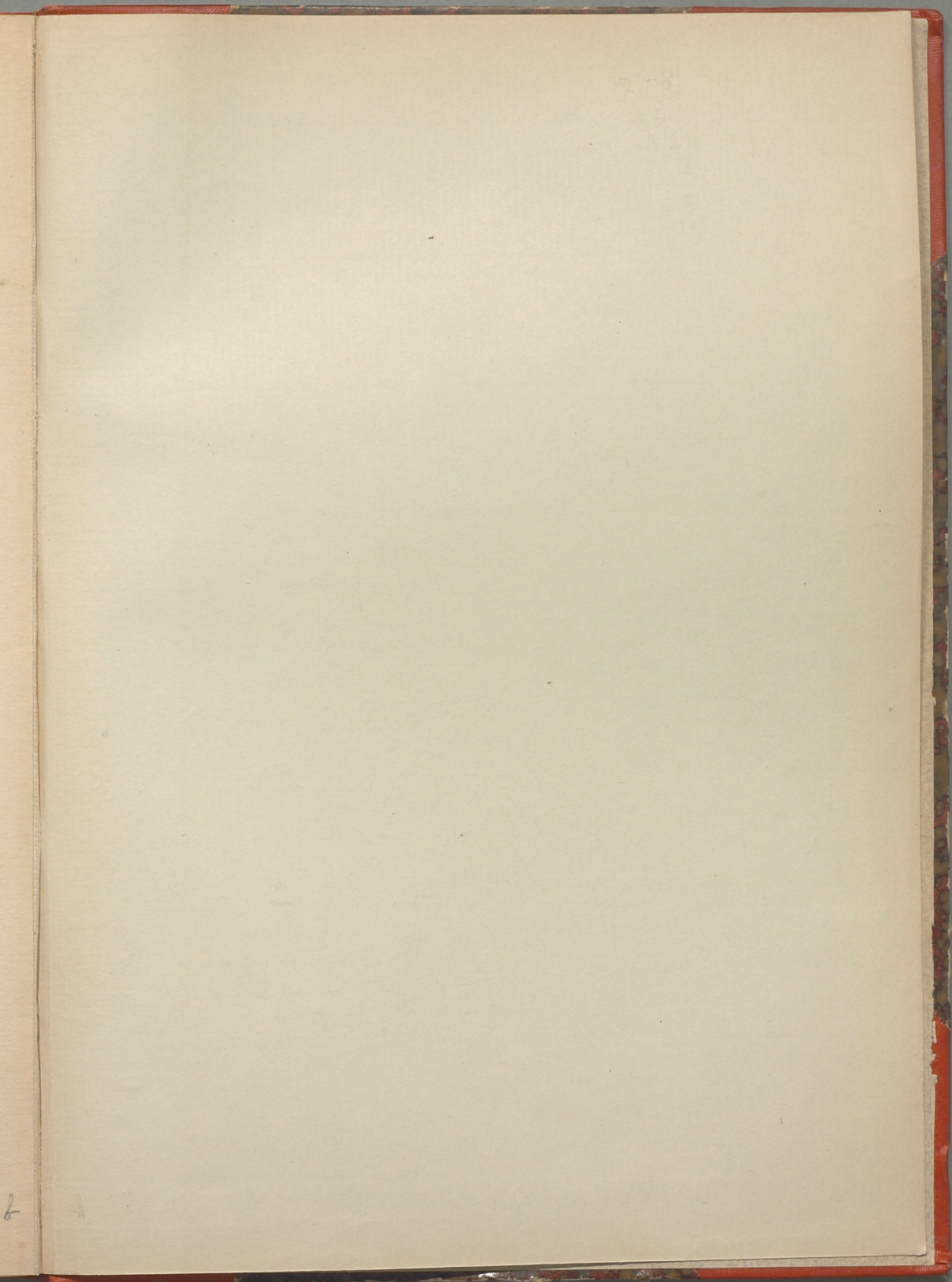

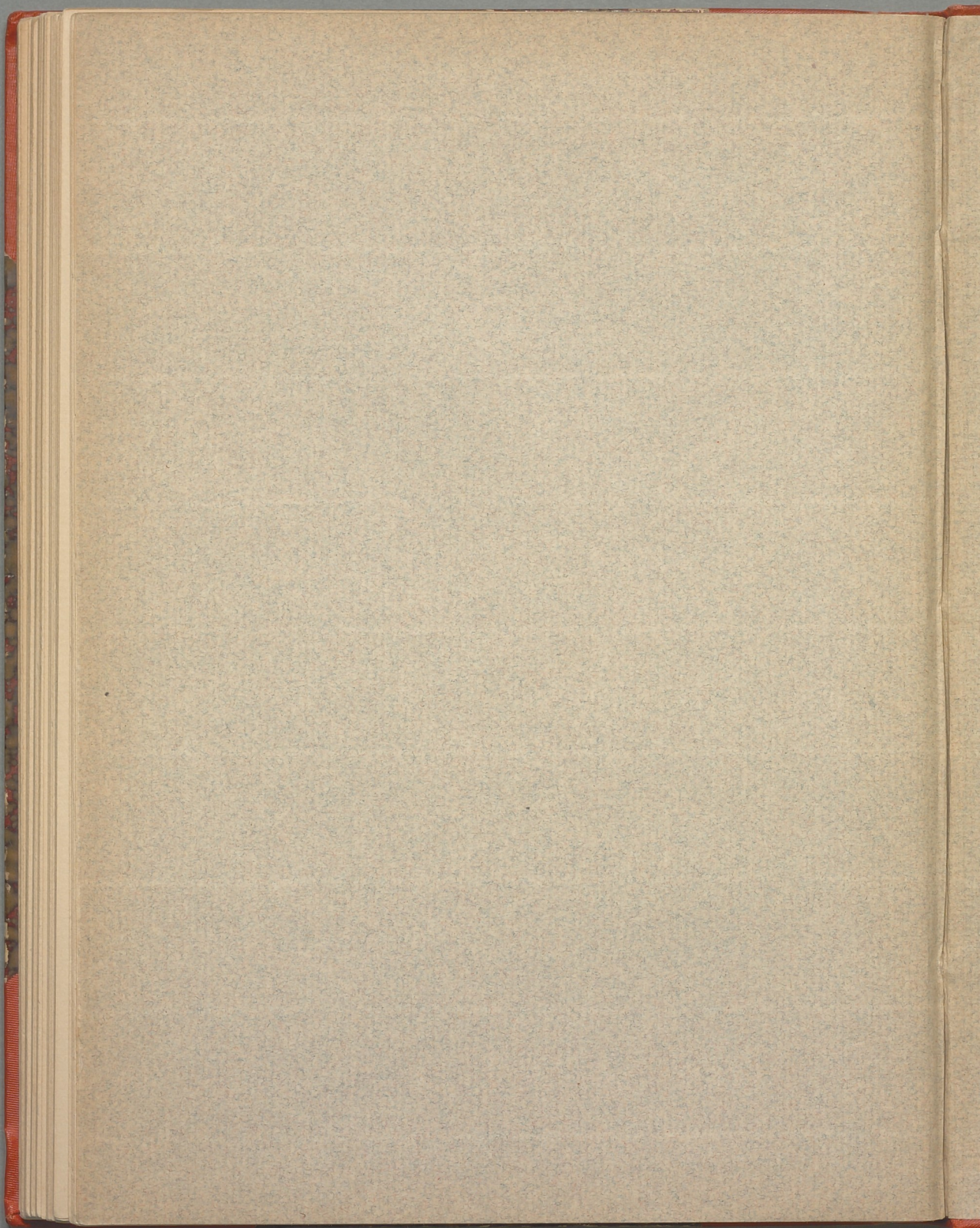

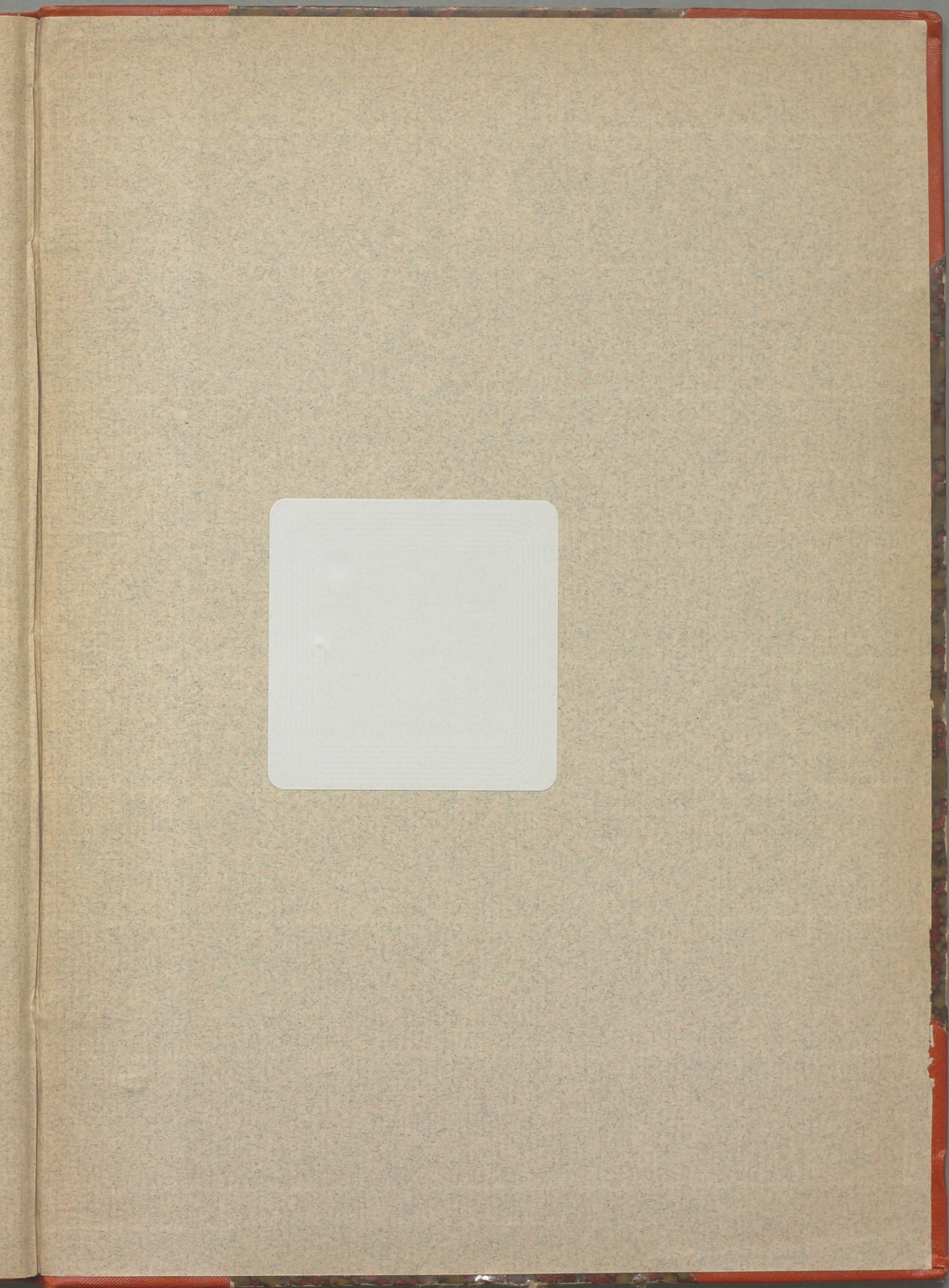

6

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 104 968

www.books2ebooks.eu